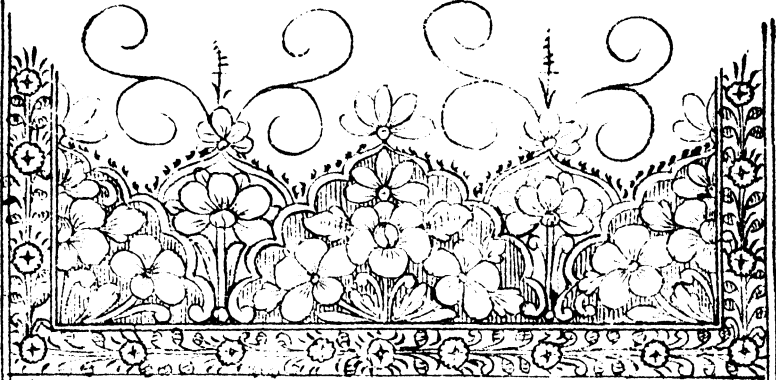

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_232143

UNIVERSAL
LIBRARY

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ردیف الف

منظمر انوار گردد مطلع دیوان ما
 شد مداد خامه خون دل سوزان ما
 در بیان مدحت آن خسر و خوبان ما
 حوریان دروید آینه از غزل خوانان ما
 منعم ما این گهر بار نیت در دامن ما
 قدسیان هم مقیر از شورش مستان ما
 پیش سیلاب رشک از هر بن مژگان ما

از تشنه خالق کون و مکان یزدان ما
 کاغذی بهر رقم گشتند صفحات جگر ما
 نقد جان کا نور کرم شمع محفل شد زبان ما
 بسکه از شور محبت شد کلام پر ناک ما
 شعر ما مضمون ما از ملام غیبی بود ما
 سینه بر بیان قلب لرزان ناله مستی گذار ما
 سیل دریا منقل شد بارش بالان خبل ما

از هجوم شوق دیدار تو در چشم حمید
 بے گل رویت بود ویرانه بستان ما

<p>خیز و بده ساقیا ساغر صبا مرا حسن تو شد جلوه گراز همه در بحر و بر دید جمال رُخت حصنه هر چشم نیست برد بصر مرا عشق مگر دیدنی است انچه دهمی گیرمش و ر بستانی دهم دید زنت یک نظر دیده مگر و هنوز</p>	<p>سوزش دل در دسر شد غم دنیام را برد از آن در بدر این دل شیدام را از گرم خود بخش دیده بینام را تا بکجا می برد این دل رسوا مرا گاه نه آید بلب شکوه حجاب مرا ز گس شمل بود طرفه تا شام را</p>
<p>جنبش لبها یار کار میا کند نیست تمنای حمید از دم عیسه مرا</p>	
<p>جلوه رویت سبب خنده بیما نه را پاس ادب حاجب ست شورش مستانه را گردش پیمان شد باعث شدت بیکر پرس از او رو باو فکر کن او را بگو از همه چشمت بدو ز گوشه عزت گزین در شب بجز آن یار تیره نشد منزلم</p>	<p>از لب تو خون بدل ساغر میخانه را کوه و بیابان سزد این دل دیوانه را جنبش چشمت فرودستی دیوانه را از دل خود دور کن الفت بیگانه را سوز و تماشای کن جلوه جاناتان را داغ دلم شمع شد ساعت کاشانه را</p>
<p>منزل او دور راه سخت قدم گرم زن راه برت کن حمید همت مردانه را</p>	
<p>عاشق دیوانه ام باشد مرا کاشانه ها</p>	<p>کوه دلبر استانش دشت یا ویرانه ها</p>

<p>بر در پر مغان یا بردِ میخانه با شمع ریزد اشکها در ماتم پروانه با لعل پرخون لاله پرخون خون بدل چمانه با روے لیلے احسن یوسف می بود انسا نه با</p>	<p>و مشتِ دل در تلاش من چو آئی جو مرا عشق پنهان جا کند دل مستوق ہم خون چکد جائے سرشک از دیدہ انجم گمر دیدہ ام روے ترا زان دل قد احسن</p>
<p>بت پرستی کفر میدارم خداوند حمید در تلاش آن بت رعنا روم بتخانه با</p>	
<p>بر غزل حضرت حافظ رحمہ اللہ</p>	
<p>بدنیا کس نمی داند چه باشد شکل عنقار زیوخت پُرس سوز آتش عشق زینخارا از ان روم بر لب می نند خستار مینارا ہزار ان آبلہ افتد بدل ز جوش دریارا شرار نور تو چون خست دل بطور موسی ارا پے دفع مرض زاہد بجو بر خوان میسارا دل و دین و جگر باشند تیار و صبر بعمارا ہو اسے نیک نامی کے بود ب نام در سوارا</p>	<p>امید مہ از بے مہر کے باشد دل مارا بچا ک گل بود شرح دل زار عناد لہا بلب آرد سخن از آرزو آنکہ جبر عہ گبرو عجب نبود ز سوز دل اگر اشکم شرر ریزو اگر در گرمی حسنت نباشد سوزش آتش اگر جام دلت باشد تہی از بادہ عشقتش اگر ترک عرب بشنوں زند بر فوج شاہ دل بعشق او بندم گوید اگر خلقے غمے بنود</p>
<p>اگر خواہی کہ یابی بار در بزم شہ خوبان حمید از دامت افشان خس و خاشاک دنیا را</p>	

<p>ز زعفران پر شکن باشد بدلین بیچ و تاب ما ز جوئے انگبین لب اگر باشد شراب ما نظر بر روی لبے پرده درستی بود آسان اگر وصف خط و خال است اکثر در کلام من بطفلی ما نلش گشتم کتون عشقم کمن باشد شبستان رشک خاور شد گمان بر صبح بزم هولے وصل و نار عشق و آب ز خون بدل در ما</p>	<p>بیاد چشم قتلش پریشان گشت خواب ما بخوان ما نباشد از جگر بریان کباب ما مگر مشکل کہ ہوش و عقل می باشد حجاب ما از ان باشد کہ می باشد رخ دلبر کتاب ما بود جو شتم فزون در شیدب از عمر شباب ما سر بالین لبش آمد مرا چون آفتاب ما بسان آسمان خالی نمی باشد حباب ما</p>
--	---

حمید فستہ ات راجان خزین و تن بود مجروح

خدا را ایک نظر بینی صنم حال خراب ما

<p>مرا از شوق دیدارش بدل دفتر شود پیدا میسر بوسہ قند لبانش نیشکر دارد ز تاثیر نگاہش لاله و گل را بکف جامے فلک را بر رخ خوب تو دایم دیدہ و اباشد عنی از نفس می باشد از سیم و زر و گوہر نزع باہمی صد گونہ نار فتنہ افروزد مرا در گوشہ بجران نباشد ہم تنہائی حمید از تیغ قاتل و گردان سر پائش نہ</p>	<p>بیاد تیر چشمش در جگر نشتر شود پیدا از ان باشد نگر از آب او شکر شود پیدا بدریا بین کہ از گرداب یک ساغر شود پیدا اگر خورشید رو پوشد مہ انور شود پیدا نباشد شاہ بر طاؤس گران سر شود پیدا اگر سنگ بہ سنگی می زنی اہلگر شود پیدا ز درد و سوز و آہ و نالہ یک لشکر شود پیدا سے قربان کن و بگر سے دیگر شود پیدا</p>
--	---

بستان خندہ ساغر قیامت میکند برپا بجان عاشقان اکثر قیامت میکند برپا فے بر دیده شیر قیامت میکند برپا رگش چون سوزن و نثر قیامت میکند برپا کہ بر پروانہ مضطر قیامت میکند برپا بمقتل بازوے دلبر قیامت میکند برپا	ہر مینا بادہ احر قیامت میکند برپا بشوخی عشوہ داند از دلبر با خرام ناز چراغ شاہِ فاوہ کرد چشم یکجہان روشن جمال گل زند آتش بجان خستہ بلبل بمحفل شمع بر گردن بود آسان مگر مشکل ہر سو رقص از سبل بدست قائم خنجر
--	--

حمید از حوض کوثر عاصیان را ہم بود جامے
بمختر ساقی کوثر قیامت میکند برپا

مرجا اے دستِ قدرت مرجا آب و آتش باد و خاک اجزائے ما حکمت آمیختہ اضداد را از تقاضائے سن و شرم و حیا اے حیاے یار تا کہے این جفا چاک گل را بین خدا را رونما از بسم صدگرہ از دل کشا	روئے جانان روز و شب زلفِ دو تا گرم و سرد و خشک و تر را اجتماع این چہار از حکم تو شیر و شکر پرودہ بر رخ افگند دلبر مدام جان مشتاقان بود اندر عذاب دیدہ زرگس سفید از انتظار چین ابرو و بیچہا در دل نگند
---	---

شاہ من بارے نگاہے بر حمید
دل فدایت سرفدایت جانِ فدا

بر غزل خسرو علیہ الرحمۃ

رحمے بحال من کمن بین دیدہ خونریز را
 آہستہ جانان شانہ کن گیسو سے ال آویز را
 آہستہ آہستہ بران جولان مدہ شیدیز را
 یاد آیدم ہجران تو بینم اگر گلہ یز را
 یارب چه سازم چون کنم تا بشکند پر یز را

چین را ز ابرویت بچین انداز تیغ تیز را
 سید ز دل عاشق نگردای بدام ہر شکن
 خلقے بہر منتظر جمعہ بد نبالت دوان
 بودست نوک ہر مژگہ آتش نشان خون چکان
 دامن ہی چند ز من باد گیران شیر و شکر

باشد حمید خستہ ات خوگر بہ زہر اذرت

یکبار دیگر جلوہ دہ بعد بلا انگیز را

عقل و ہوش از من ربا و حیرت افزایدہ
 کاکلت بنا و حل کن عقدہ چھیدہ را
 شانہ آہستہ بکن آن گیسو سے ژوئیدہ را
 ابر باران باش و تر کن غنچہ خوشیدہ را
 شوق انگیزد مگر آن فتنہ خوابیدہ را
 دیر میدارد بکف زانو دل مالیدہ را

برقع افکن جلوہ بنا صورت نادیدہ را
 کارن بر پیچ باشد در شب یلدائے ہجر
 کار بانازک تنان داری نگہ دارائے سبا
 از تبسم رو بگردان جانب پرمودہ دل
 یار در خواب گران و چشم من نظارہ باز
 رنگ ہی بندد بہت خوش از خونِ علم

چشم میدارد حمید عایش بخشد کریم

از پئے شاہ عرب ہر جرم ناخشیدہ را

بر غزل خسرو علیہ الرحمۃ

<p>عشق آمد و بصر آخر بود مارا لے باغبان گلے ترا دست جو مارا از زینستن خدایا آخر چه سود مارا پروردگار در بحر انداز زود مارا</p>	<p>بودم باغ و باغے دیگر نمود مارا از گلشن جمالت چنید رقیب گلها ما خم بروز در غم و در شب بچشم پر خم ماقطره ایم کو از دریا افتاد بیرون</p>
---	---

بگذر حمید آسان از کجھان کثرت
 شاہ کشد بعد لطف اندر شود مارا

<p>بہر نظارہ چون جمع ہزار ست آبخا تن مجروح من اینجاد لہ ارست آبخا چاہ تار یک در اینجا شد و ارست آبخا از خط سبز مگر طرفہ حصا ارست آبخا از لبش انجہ می خواستی عارست آبخا سوے عشاق قدم کہ شکارست آبخا وحشتے بود درون سینہ قرارست آبخا تا بلویش برسانید کہ کارست آبخا</p>	<p>صد بہارست ہر آنجا کہ کارست آبخا شب ہجران بہ تب غم چه قرارم آید راہ صعبست میان ذوق و زلف صنم ہر کہ در باغ رفت شدنہ بر آمد ہر گز رہ بمقصود خود ایدل نہ بری در پیش جانب باد یہ جانان پے آہو چه روی مرغ دل را کہ کنگرہ نفس بگرفت اینکہ ماندست زمن باد صباشت غبار</p>
--	--

اے حمیدار بروی ملک خیال چشمش
 راہ نگریتہ پانہ ہمہ خارست آبخا

بر غزل حضرت خسر و علیہ الرحمہ

جانِ جهان برخ فلکن کاکلِ نیم تاب را	یلبلی شب بعقدہ نوشہ آفتاب را
تنگ شکر دہان تنگ حصہ غیر و بخت من	حسرت شکر لبش تلخ نمود خواب را
فصل گل ست و کج باغ دل شدہ همچو لاله باغ	ساقی مست من بریز بادہ چون گلاب را
قطرہ از عرق بران مصحف رو بادہ رنگ	ہست چنانکہ بگریم بلبلہ شراب را
عشق تو شعلہ زد من زان جگرم بر آتش ست	پیش سگان کوسہ تو افکنم این کباب را

حسرت دید یک نظر خست دل حمید تو

ز آتش شوق سوختم بر فلکن این نقاب را

افشا

پے عشاق از چہمت سنانہا	ز مرقان تیر و از ابرو کمانہا
رقیب و ابرو بادہ باغ و ساقی	چہرہ انا دید بدل مارہ انگمانہا
ز درد و سوز و شوق و یاس و حسرت	ز آب دیدہ پیش او بیانہا
ز حال زار من جانان بعشقت	بلب پیر و جوان را داستانہا
ز آہ آتشین من بر افلاک	نگر اے ماہ از انجم نشانہا
باغ از سوسن و قمری و لبلس	بمدح آن گل عارض ز بانہا
مرا از فیض این چشم جگر بار	بدامن ہر طرف صد گلستانہا

بگردش مہر و ماہ و آسمانہا

حمید اندر تلاش او نہ تنہا

<p>یا بهوش رفتگان چه ضرورت حجاب را بر راه عید خو سب نداند سحاب را زمین و بهی می نهند آتش گل را وقت شباب منع منافی شراب را تنامنی نهند به ششم هم کباب را گفتا قیاسم شد که به در کباب را گفتا ز خلد است که صحبت گل را گفتا شد آب که بود این گلاب را</p>	<p>بسپرد از چهره بر افکن نقاب را بیرون ز پرده پرده نشینم بشو که خلق دوش از غرور پیش لبان تو لاشه زد لے نقاب بر روز خدا ترس و تو بیک دل کرده ام کباب که از لب زنی شراب گفتم که چن باشی باغوش روز وصل گفتیم چر است من ندارند گل خان گفتم شراب از لب لعین نمی دهی</p>
--	---

گفتا حمید قلم در دست ساز کن
 گفتم که آنجا نشود بیج و تاب را

به رنگ مرز اسباب حوصم

<p>بصحرای هوا که آموختند از تو رسیدن ما فرامش میکند سر و سی گویا چیدن ما زبان شیر از نخی بسمل خون چشیدن ما بیاموز از دل بریان من طرز طیدن ما بر پیش چشم خونبارم من لان از چکیدن ما</p>	<p>ز من آموخت گل ندرین جامه دیدن ما به پیش قدزیا که تو استاد کن از حیرت ز تیغ ابرو عاشق کشت آموخت آقاتل مگر آداب قتل را نمی دانی تو لے بسمل ترا لے ابر باران گفتگو از گریه بیکار است</p>
--	--

<p>سبقت گیر از سر مرغان یارم از خلید نما پیش رنگ رویت ز گسگل گیر دیرید نما</p>	<p>توای خار غیلان دم مزن از نخته کارها مروے رشک گل باغ دم بخان باغبان لؤل</p>
<p>حمید از خوبی حسنش چیمی پرسی یکے بشنو بود از ذرّه تا خورشید تا بان محو دید نما</p>	
<p>می کشد از دست رحمت جانمش گیسو مرا از برای غرق گشتن کاسه زانو مرا لیک در دل جاگزین آن گوشه ابرو مرا مرکز پر کارگرد نقطه سلو مرا جلوه نور تو آید در نظره هر سو مرا کفر آموزد مدام آن بچپه هندو مرا ترش روی وعده باشد خنده گلرو مرا</p>	<p>گر چه راندا ز جالبش غمزه بد خو مرا از بچویم فکر دور جسم تو کافی می بود گر چه در محراب بیت الله میخوانم نماز گردول هر لحظه گیرم ز آنکه در دل جاگست در دل ظلمات باشم یا بزیر آفتاب مؤمنم ترسانم از تلبیس آن خال لبش شمن و نیش و بیخ و مار و خار و گل یکجا بوند</p>
<p>بچو مرغ نیم بریان می طیم هر شب حمید در فراق از سوزش دل هم نشد قابو مرا</p>	
<p>روایت (ب)</p>	
<p>چشمم بشوق دید مگر نیلوفر در آب از اشک انفعال مگر تا مگر در آب</p>	<p>باشم ز آب دیده خود سر بر در آب بالا گرفت سر و پیشیت به جو بار</p>

<p>باشتم بسط آب تو گوئی کہ پر در آب با گرمی درون خود آیم اگر در آب یک آتشین بطست کہ شام و سحر در آب از سنگ می جمد شر را اینجا شر در آب</p>	<p>دریا گر یستیم و ذباکے سبک شدیم آید بجوش آب و تمامی ہوا شود دریائے خون روان ست ز چشم و مددک از قطرہ ہاے اشک جامہ پاک سوخت</p>
<p>استادہ مہروش لب دریا نگر حمید خورشید بر کنار و مقابل قمر در آب</p>	
<p>مہیا در در اسامان ست امشب ہزاران ناوک پیکان ست امشب بت ما را سر پیمان ست امشب مسیحا طالب دربان ست امشب</p>	<p>خیال یار من مہمانست امشب زیاد چشم فتان تو در دل زرنج و درد ہجران جان برآند اجل را بر سر بالین مقام است</p>
<p>حمید خستہ را از اشک خونین ہزاران داغ در دامن ست امشب</p>	
<p>کوزہ ہاے قند لب سبب ز نخران حبیب از نگاہ مست و بیار غزالان حبیب کا کل و کیسوے مشکین زلف پیمان حبیب بہر ما سر سبز و شاداب ست بستان حبیب شد چراغ خانہ ما روئے تابان حبیب</p>	<p>ہست سامانے مہیا بہر مہمان حبیب آہوان در آتش حسرت بھجر اسوقند از برے صید و لہا داما خوش کردہ اند سر و بالا لالہ رخسار و جنبیش نستران از مزار تارکے عشاق را باشد لہرس</p>

	<p>از برای غنچه پژمرده دلم حمید از نسیم صبح بهتر باد امان حبیب</p>	
<p>بیدل و بیجان بماند زنده چون یارِ حبیب مست و بنخود میکند هر لحظه همی از حبیب پیمیا در پیچ از گیسو خمدارِ حبیب</p>		<p>دی دل جان برد از من رنگ خسارِ حبیب سحر و جادوے نگاه چشم میخوارِ حبیب در دل سنبل چو دود از آتش حسرت قتاد</p>
	<p>هم ز تاثیر محبت اہم ز فیضِ پیر ما شد حمید بنیو در راه دو چارِ حبیب</p>	
<p>دلما بخون فشردی و کردی جہان خراب عشاق نیز نندزد لہماسے خود کباب و سعش نگو گرفت باغوش آفتاب شب نم نگر کہ این ہمگشت مست آب آب بر روی آب گشت بنا خانه حباب ز اہد بگرہ خوان درتے چند زین کتاب</p>		<p>یکبار جلوه دادی و کردی بر رخ نقاب در جلوه گاہ آتش روزش چو آفتاب عکس رخس با آئینہ دل شد آشکار از سرم قطره ہائے عرق بر زمین یار دل را ثبات نیست چو از عشق آہی است زودیکتا شقان کنج محبوب معصفت است</p>
	<p>در سینه حمید بدست جفاے چرخ دل نیست شیشہ ایست کہ پر شد ز خون ناب</p>	
<p>در شامش خوشتر از مشک است خوشبو شراب فرست از آنج پرور می بود بوسے شراب</p>		<p>راست گویم ہر کہ اشد عادت دنو شراب گفتہ ناید لذت سے ز اہد از من پیرس</p>

ساقیاتا من روان کن از گرمی شراب	میکشم از بس حریم بر سبوق نع نیم
در مشام بدتر از سیرت بدی شراب	از شراب عشق تو داریم جانان گفتگو
آب می رود در شرم از بنگی سخی شراب	مردمک ساغر بود چشمت سخی باده یز

باده نوشی مینماید صد عجائب حمید

مستی مستان فزاید دیدن سخی شراب

عاشقا ز می بود در جام دل احمر شراب	بهر دفع سوزش دل خلق را تند و گلاب
نیمه در ظلمت شب نیمه در آفتاب	سعی او بازفت مشکین میان وید از آنکه
در سویدای دل آرام گاه و جلای خواب	جلوه گاهش در کنار مردم چشم من است
بیچهار در بیج جانان زلف را چند آن تاب	منوج در عازفت بنبل آب گرد آب آه من
از لب شیرینش لیکن تلخ میباشد خواب	شیره انگور شیرین شربت از نیشکر
عاشقا ز راه می باشد بخت بی حساب	بلبلان را از گلستان باغبان کج مانع است

شد حمید خسته است را در فراق حال بد

چشم گریان سینه بریان دل طیان جانش خراب

ردیف (پ)

پے عاشق دواژ در راست و چپ	دو تا گیسوی دلبر راست و چپ
صفت مفرگان دو شکر راست و چپ	بقصد خون یک عاشق در آورد

<p>چه انبارند شکر راست و چپ دو حبه اشک در بر راست و چپ بحال زار و ابر راست و چپ</p>	<p>بهنگام تکلم گلمذاران بهرانش مرا از چشمه چشم مراقب و بگر از جور بدخو</p>
<p>حمید آشام از چشمان ساقی پراز باده دوساغر راست و چپ</p>	
	<p>ردیف (ت)</p>
<p>امید وصال تو بکامم شکر انداخت دانم که مرا اشک بدامن گهر انداخت سجیف که در راهگذر نامه بر انداخت مرغ هوس من بقفس بان پر انداخت زردست هر آن گل که بر ادیک نظر انداخت</p>	<p>ل آتش حسن تو بجانم شر انداخت از گریه من گدول سنگین تو شد زرم از خون جگر نامه نوشتیم بسویش مرا چه اگر فصل گل آمد به گلستان رنگت ست بکلهای چمن از رخ دلبر</p>
	<p>داینم حمید آه رسای تو چسا کرد دو دیست که آه تو در دن قمر انداخت</p>
	<p>بر غزل حقیر شاهجهان پوری</p>
<p>طرفه سبک قطره بحر چو همسان گرفت</p>	<p>هر که بدل جلوه از رخ جانان گرفت</p>

غنچه بستره ایست کوه بهستان گرفت
 حسرت دید از خاست گوشه دامان گرفت
 زخم جگر از دهن خنجر بران گرفت
 عاشق بیچاره ات این همه بجان گرفت
 شکل گهر از صدف قطره نیشان گرفت

چشم که براد کشتاد دید در گرسند شد
 دوش چو آن جان جان بر سر خاکم رسید
 هر چه زد دستت رسد هست بجانم عزیز
 زخم جگر در دل آه و دفغان کوه غم
 صحبت اهل کرم منزلت افزا بود

داس بر آنکس حمید رفت باطل زحق
 صورت انسان مگر فصلت شیطان گرفت

یک نشه سر از دیده سرشار و گدداشت
 دوش از رگ سیوسه تو ز نارد گدداشت
 دین بلبل شیدا تو گلزار گدداشت
 از عشق تو مجنون تو کسار گدداشت
 این خامه مدارح تو منقار گدداشت
 دلدار مگر شوخی رفت از گدداشت
 لاریب که بیمار تو آزار و گدداشت
 من کار و گدداشتم آن کار و گدداشت
 یوسف که ستایم خریدار و گدداشت
 امشب نگار از دیده که خونبار و گدداشت

امشب دل من با ده زخمار و گدداشت
 ز ناره برین شده از رسته و مارا
 گلهای چمن برودل از دست بنادلا
 قیس از پله لیل شده در کوه و سیابان
 فلقه ست شناخوان تو لای خمر و خوبان
 در حسن خرام ار چه بود کبک مسلم
 تشخیص مرض پنج طبیب نتوان کرد
 او در چه قتل من دین سرکوب از شوق
 بخساید ز لیخامه کنعان بهستان
 خون ریخت حمید تو ز خونابه دل موش

بر غزل خسرو علیہ الرحمۃ

دل من رفت و بدام خم گیسو کے ست	رشک می آیدم از آنکہ بہ بملوک کے ست
حاجت مسند و بالین نبود عاشق را	جلے خواب من دیوانہ سر کوئے کے ست
بخت بیدارگران خواب بخیسپد تا شتر	پہر کیے کش تہہ سر تکیہ ز اسٹے کے ست
مستی آہوا زان نازد مشک زلف ست	رقص طاووس از ان جا کیا آئے کے ست
زاهدان راست بجز اب حرم شغل نماز	سجدہ من بدر مسجد ابرٹ کے ست
دل پریشانی جگر مہینہ چشم خونین	این چنین حال بدم از رخ نگے کے ست

بادہ خواری نبود عادت عشاق حمید
سرخ چشم و خمار سرم از بے کے ست

ایضا

منم با قامت رعنا ز ما خاست	ب عالم فتنہ تو جا بجا خاست
مرنج کے دل ز بد عمدی خوبان	کجا بوسہ دفا ز میوفا خاست
چہ سوداے پندگوار گفت و گویت	کجا نا آشنائی ز آشنا خاست
نہ دانی جان جان در روز بجران	چہا بے تو جان بتلا خاست
جگر بر میان دل عالم بر آتش	نیدانی چہ آتش از حنا خاست

دمید از خاک من ز گس بشوقش	ز نقش پای رنگینش صفا خاست
<p>حمید آسان نہ شد نظر اہ او ز چشم سرمہ سائے او بلا خاست</p>	
<p>گاہ اندیشیدہ جانان ترا اقرارِ حبیت نیک بنگر مومن و فدا کہ بر رخسارِ حبیت از برہنہ پردہ آخر سود از زنا رِ حبیت گل چورفت از معنی گلشن باز در گزارِ حبیت پیش مست بادہ چشمان تو ہشیارِ حبیت فون عاشقِ رنجین فونہ ریز را دشوارِ حبیت طرفہ کنون پر سد از من گوتر آزارِ حبیت</p>	<p>از رقیبان ہم نپرسی حالت بیمارِ حبیت دانہ سحرست خالشن شب ظلمات کفر بتلائے دام کمال بستہ فتراک زلف خاستی از بزم و جان عاشقان را خستہ برگ و سارِ عقل و ہوش را آتش عشق تو سوخت شغل ہر کاسے کہ گیری سبود آسان تر عشق جان بر بودن خاکست و او بردن باد</p>
<p>لطف و شفقت صد عنایت مہر و الفت بر عدو از حمید سبکس و در ماندہ این پیکارِ حبیت</p>	
<p>ہم کشادہ کارا از پیچہ پایے موے دوست دیدہ ما نور دار دارِ جمال روے دوست کے بودا دراکہ باشد در خیال روے دوست گاہ بردر گاہ در برگہ بود در کوے دوست</p>	<p>آفتِ جان بند زندان زلف عنبر بود دوست بر مزارِ ما چراغے گر نباشد گو مباش حاجتِ گلہاے رنگین سبزہ زار و لالہ زار عاشقانہ خانہ پر سی خانہ عاشق کجا</p>
<p>گر میسر آیدش کہ خندہ لب بود دوست</p>	<p>حاجتِ شکر حمید ماندارو نے گلاب</p>

<p>پیش یوسف از وصال یار زندان بہترست در خم گیسوے جانان یا بچو لان بہترست بردل عشاق داغ از بہر درمان بہترست از ہزاران چشم آہو چشم جانان بہترست چشم نگس سر بسر در باغ حیران بہترست</p>	<p>از لباس معصیت انسان عریان بہترست داز وحشت تانہ آواہ شود بر رے خلق لاجرم سعی طیب اثر نباشد سود مند کے مقابل میشود سنبل بزلف یار ما تا نگاہ بدنہ افتد بر جمال روسے یار</p>
<p>لطف صحبت کے شود حاصل زنا جنسان حمید در نگاہ ما بہ خلد از حور جانان بہترست</p>	
<p>حقا کہ چین لالو صحبت ہمنان نیست شب نیست زمن بہر تو صد یار و جان نیست در کار عزم زان صنما بہ زحیا نیست بینی کہ مران نیست دعاے کہ رسان نیست تقصیر قصنا بود و شکایت ز شما نیست گفتن چہ سازیم کہ منغوز خدانیت</p>	<p>غما ز درار باب تو جز باد صبا نیست روزے نشود بیخ بمن از تو جفا نیست شوخی و شرارت بمن خستہ نزدیک ایمن من نشین یار جفا کار کہ روزے درد و غم ہجران تو جانم بدر آورد از خال و خط و زلف شفاعت طلبیدم</p>
<p>راضی بقصنا ہست حمید تو ولیکن تدبیر چہ سازد کہ بہ تقدیر قصنا نیست</p>	
<p>صد آہ کہ در آہ غریبان اثر ہے نیست بیرون زخم زلف تو جانان بشر ہے نیست</p>	<p>مارا بسر منزل جانان گذرے نیست سود لے تو در ہر سر و شوق تو بہر دل</p>

<p>درد که ازین درد شمار اخیر نیست از تو بکه نالم که چنین دیگر نیست</p>	<p>صدیغی که حال دل عشاق ندانی کشتی و پشیمان نشوی یار که دانی</p>
	<p>بردی ز حمید آنچه متاع دل و دین داشت جان نیز فدای تو که دیگر نذر نیست</p>
<p>دل من با غم و اندوه دوچار افتاد است به متنادل من رفته شکار افتاد است بفلک ز آه درونم که شرار افتاد است ابر نیسان به صدمت ابر بهار افتاد است چه عجب باد خزان باد بهار افتاد است بار از نخل تمنا به کنسار افتاد است گل و بلبل همه در باغ نجار افتاد است تن من بین که بگویت چو غبار افتاد است کار ما با فلک عربده کار افتاد است طرفه اش بین ز نخل چو بار افتاد است</p>	<p>شوخ و چابکی و ناز بیار افتاد است چون صبا از گره زلف صنم دام نهاد انچه بر چرخ درخشید بسبب برقی بنود دلفشین گشت خیال تو به ایام بهار چون به گلگشت گلم رفت بسا کلهما امشب آن ماه تافزون آسوده نشست دوش چون جلوه کنان و چهرین آن یار است شرح از ضعف و سرسایگی خود چه کنم چه بر آید ز من ارباب طریقت مدد سر من کرد بد او بزینش انداخت</p>
	<p>غمزه کردی سوخته و ز بخور حمید عجب اینست بدل زخم هزار افتاد است</p>
<p>چشم جادوش بلا جنبشش فرگانش بلا است</p>	<p>عاشقان رانه فقط زلف پریشانش بلا است</p>

<p>گل بلا غنچه بلا سنبل دریانش بلاست جمع عشاق بلا شورش مستانش بلاست سر بلا سینه بلا و تن عریانش بلاست نگه شورش بلا چاه ز نخلدانش بلاست</p>	<p>عاشق زار تر اے توبه محسن گلشن عیش معشوق منقص بود از ناله و آه محو حسن تو بخوابد که شود چشم تمام کاکل دلبر مادام بود یوسف را</p>
	<p>تاحمید تو شده بادیه پیای جنون دور دامنش بلا جیب دلگریانش بلاست</p>
<p>بوے مشک ناز را یکسر بریشان کردنی است عرض حال دل مرا بایا بر پنهان کردنی است داغ اندر سینه ماه درخشان کردنی است چشم ز گس سر سبز در باغ حیران کردنی است چشمه خون در دل لعل بدخشان کردنی است قامت شمشاد را سر و چراغان کردنی است قید زنجیر بلا وحشی غنچه لان کردنی است وقت آن آمد که ما را جان قربان کردنی است بهر قتل عاشقان صد گونه سامان کردنی است چاکماے سینه را وقت مغیلان کردنی است گاه یاد از حال زار دور درستان کردنی است</p>	<p>بنجم هائے شانه را در زلف بچیان کردنی است لے رقیب رومی یک نخطه از او در شو در شب مه پرده را از روی تابان برفکن یک نظر انداز بر روی چمن فصل بهار قطره از رنگ آن لبهاے رنگین بر نشان گه به سیر باغ آئی یا قدر عتقا خویش بهر صید اموز پا در عرصه صحر اگذار بهر تیمار دلم آمد مه من از کرم تیغ ابرو تیر فرکان جادوے چشم سیاه وحشت دل سر بصر ا دادہ آخرا عرض کن باد صباد در در که شاه عرب</p>

چندی با شتی به ہندستان حمید و لفقار مسکن خود در دیار شاہ خوبان کردنی است	
تلخی ناکامی دیروز امشب میخوش است قطر ہاے از عرق بر روی لعلت دلکش است بنده گرفتار نہ بردار و کنند از خوشی دور آہوان مستند اکثر جملہ طاؤسان فقیص	زانکہ در پہلوئے من بنیستہ دلبر پیش است آتش اندر آب آد آب اندر آتش است سرور این کردہ انداز از آنکہ سرکش است خیمہ زن امروز در صحرای میکش است
از مدت وعدہ وصل ارچہ کردست از حمید بہر ایفایش مگر دلدار در پنج و شش است	
ر د ل ف ت (ث)	
یار گر آگہ نہ باشد آہ وزاری ہا عبث چون اجل شد باعث وصلش مکن فکر علاج ناسحا از بند ہاے خود مر معذور دار	در شب فرقت چو سبیل بقیاری ہا عبث عاشق دل خستہ را تیمار داری ہا عبث نزل عشق است اینجا پختہ کاری ہا عبث
کارگر آسان ہی خواہی توکل کن حمید از جنین یاران دنیا چشم یاری ہا عبث	
ر د ل ف ت (ج)	
آفت سحر سیدہ اورا چہ علاج	فتنہ قامت دلدار نکور اچہ علاج

<p>عادت جور و جفاز شتی خورا چه علاج اشک خون را چه کنیم زردی را چه علاج تابش زلف صنم پیش مور را چه علاج سرخی اعل لب در روی نکو را چه علاج گردش جامه و فیض سبور را چه علاج</p>	<p>از طلبکاری و امید و فایم چه شود ما نخواستیم که بدنام زمانه گردیم از پریشانی و رسوائی دل خود تنگام از هجوم غم و اندوه دلم پر خون شد گر چه از مستی و رندی خود دم ننگ آید</p>
<p>یا راجور دستم گر چه نخوابد به حمید شومی بختم و اصرار عدد در را چه علاج</p>	
<p>پیش کبت ز لعل بدخشان چه احتیاج از شمع ماهتاب درخشان چه احتیاج دیگر مر از درگه سلطان چه احتیاج مار اجسن یوسف کنعان چه احتیاج مار ابگو بوسی عمران چه احتیاج مار اغمت بس ستان مان چه احتیاج اورادگر زنده ب و ایمان چه احتیاج داروغریق بحس ز باران چه احتیاج دیگر ز جام باده رخشان چه احتیاج دارد دگر ز سنبل پیمان چه احتیاج</p>	<p>با خط سبز تست به ریحان چه احتیاج با آفتاب روی تو ما را شبصال گشت ست جاسن به در شاه دوسرا باشد عزیز مصر دلم شاید عرب ما جلوه کس بجال تو بسنگ ترم وقت سفر بسوس عدم به ز ادره آنکس که بخود دید رخ یار هر دم در وقت تو سیل سر شکم ز سر گذشت باشد ز چشم مست تو جام حجم کعب آندل که گشت بسته فتر اک کاکلت</p>

جانان من زیر نگاه تو دردم
از درد لذت است بدرمان چه احتیاج

در سینه حمید سنان تو از مره
با برودت ز خنجر بر آن چه احتیاج

رولیف (پنج)

نالہ ام بے سود گر حاصل نہ گردد کار پنج
جبہ سالی بردوش کردن کمال بندگی
جائے دلبر در جگر کن از رہ چشمان خویش
چون قناعت پیشہ گردیدیم مارا در نظر
از غلط چون دست بردوش دم گردیدیل
خندہ گل یکدم فصل بہاران چند روز
برگ و سازیک جہان نقش بود بر رو آب
شعر گفتن خوب باشد سهل گفتن خوبتر
حاصلم از شعر گفتن می بود احویا فن

چون دل دلبند سوزد آہ آتش بار پنج
تشنہ قند و صد رشته ز ناز پنج
زادہ ابے درد دل این جبہ و دستار پنج
جاہ و مکننت پنج باشد ہستی زوار پنج
پیش زہر زلف پیچانست زہر مار پنج
نغمہ سنجی ہائے بلبل بر سر گلزار پنج
مہر و ماہ و مشتری ہم گنبد دوار پنج
ہمیشتم گرنہ فصد خوبی اشعار پنج
ورنہ ذوق شاعری در عمد ناہنجار پنج

چون حمید با صفا شو بر تو کل کار بند
گردش آیام و جو پنج را پندار پنج

ردیف داح

<p>حصه من شده از دیده آن یار قدح بشکنند گل ز نجالت بسر خار قدح گیرم از چاه ز نخدان تو دلدار قدح ما بگیریم بآن سایه دیوار قدح دخت ز زنجیت باین جبهه ستار قدح لاله در دست بگیر دلبر دار قدح</p>	<p>بلبلان را شده از زنگس سرشار قدح گیر دآن شوخ بدست از سر گلزار قدح باده خواران همه مشغول خممائے شراب دور ساغر بجان حصه زاهد باشد عذوقد اینم گوش کن از من واعظ ترک ساغر نکند باده کشته مدت عمر</p>
--	---

حال زار من بیمار چه پرسی ز حمید
 در فراقت کنم از دیده خونبار قدح

<p>اگر بقتل عاشقان ایجان بھی بینی صلاح در بقا و در فنا باشد مرا یکسان فلاح مقبلس باشد به عید از نور خسارت صباح خانه خود را شکستن کے بود جانان صباح</p>	<p>دست بردارم ز هستی در فنا یا بم فلاح ز لستم بر بوسے تو میرم بشوق روست تو یمن و برکت شد ز فیض زلف تو نسیم جانگی اندر دم مانند گوهر در صدف</p>
---	---

یوسف کنگان خلاص یافت از چاه حمید
 لیکن از چاه زنجانش نمی یابم نجاح

ردیف (خ)

<p>بنم لب بر لب جانان گستاخ فتد بر شمعها پروانه گستاخ عجب شد جام در میخانه گستاخ رود دستم سوسه پیمان گستاخ بگیرم دامنش مستانه گستاخ پای این بت تجان گستاخ نظر بر طلعت شاهانه گستاخ نگاه قیس درویرانه گستاخ که شد بازفت جانان شانه گستاخ</p>	<p>شوم بایار چون دیوانه گستاخ ز جوش شوق مردن پیش دلبر لب خود بر لب دلبر باله به پیش حضرت پیرمغان هم اگر او بر سر خاکم خسراند بیاد آن بت رعنا هم سر مکن اے زنگس شهلاے نادان بود بر روی لیلای خیالی مدامش چاکسار سینہ کردند</p>
---	---

ز جو راو حمید ماز بانی

بگوید پیش او افسانه گستاخ

<p>بچین از روی او پشین گستاخ بگوید بر ملا آئین گستاخ گر فتم راه او دوشین گستاخ به یغما می برم گنجین گستاخ</p>	<p>دلاستی اگر دیرینه گستاخ ز دست اندازی عاشق شب وصل برای عرض حال این دل زار بش اصل ست و دندان همچو گوهر</p>
--	--

حمید ار ارمغان گیری به پیشش
فلکن دل را برون از سینه گستاخ

ردیف (وال)

بر غزل حضرت خسرو علیہ الرحمۃ

ببر زمش آمد مریدل نظر کردم که جان گم شد
بخانه یهمان در شد مگر بین میزبان گم شد
برون چون آفتاب که قمر بر آسمان گم شد
چه جونی یکدل بخا صد هزاران بیدلان گم شد
چه جونی گفت میجویم دولت بود از میان گم شد

بشوق دید او فتم دلم بر آستان گم شد
بیل چون آمدی اندر من از خود گم شدم زاندم
به پیشیت شمعها بے نور اگر گردند عجب نبود
دل گم گشته می جستم بگویش دید با من گفت
بره میرفت و میدیدم که ناگه شد و توانم گفتم

بجز گویم نه بدکار حمید از بجز او بارے
چو ناگه میش من آمد ز لب آه و فغان گم شد

ایضاً

کمان زه کرده از ابرو بکین اندر کین آمد
هزاران رخسار در ملت مروان دین آمد
ببالین آمدی آمدم که خواب و آسین آمد

ببصد خون من دی شب بگویم نازنین آمد
فغان از چشمم کافر کیش کز هر نوک شمر کاش
ستگر نامدی باحی پے تیمار بجات

<p>که گوئی ناتوان مسکین گس در انگبین آمد که او انگشتری را اینچنین زبیا نگین آمد بشاخ گل نگر بلبل از ان اندوین آمد که از خون شهیدانت نشان بر آیین آمد بحق من مگر این دل جو ما را آستین آمد هر آنچه آمدم در پیش از نقش حسین آمد بهر گامش ندانم عاشق از زیر زمین آمد بود در فلک ز نسیان چنان دو چین آمد</p>	<p>من از یاد لب شیرین چنانم دست فبسته مگر ختم نبوت ای خدام صروری بود بهار گل بود تا پنج روز اندر چمن آس ز قتل عاشقان قاتل ترا انکار بیکار است من از درد دل هم بسبب از غم بدش سوا بحال زار من منگر مبادا دل ترا بخند قدم آهسته نه جانان بفرق من که یارم بهوش بوده ام با غم وصلش شادمان اکنون</p>
---	--

حمید از خانه می راند که کو هست نامحرم
 برو ای جان برون از دل که او پرده نشین آمد

در تمام غزل یک امر معنی اندازد لبر می بیان شده است

<p>اجل جان که از نیم جان می برد پلنگ آهوی از میان می برد تو گوئی همما استخوان می برد سوے بحر آب روان می برد کشف ذره بر آسمان می برد</p>	<p>دل از سینه من چنان می برد و یا آنکه از گله آهوان اگر آچنان نیست باشد چنین مگر پاره سنگ از ناف کوه غلط آری از سر زمین تند باد</p>
---	---

<p>مگر باشد اینک که دزد لیس و یا آنچنان شد که غارتگر</p>	<p>متاع مکیں از مکان می برد ز روسیم از کاروان می برد</p>
<p>حمید از همه بهتر است این مثل گل از گلستان باغبان می برد</p>	
<p>دل چو در بجز پری آهنگ زاری میکند مردم چشم نگم دارد ترا در چشم خویش درد مند عشق را که حاجت همدرد نیست مژده بر سید در گلشن که می آئی بیع گل کدام از دانش افتاد معلوم نشد</p>	<p>پنجه مرغان من پنج آب جاری میکند باز چشمم از مژه ها پرده داری میکند دستگیری غم نماید در دیاری میکند فرش از گلهاے تر با بیماری میکند شاخ گل سر بر زمین نهاده زاری میکند</p>
<p>در شب بجز تو شغل طرفه دارد جاس خواب این حمید خسته ات اختر شماری میکند</p>	
<p>جسم بگذارد مگر این مهر بانی میکند نرگس بسیار گرچه پاسبانی میکند عاشقانرا عشق بهتر میزبانی میکند عاشقانرا عشق بے زعفرانی میکند اے عجب آهوی چشمش باغبانی میکند چشم بیماریش که عذر ناتوانی میکند</p>	<p>ناوک چشمش ز عاشق دستانی میکند نحمت گل میر باید دل دست عیب شد جانان اشک آب شور با از خون دل خون عاشق بر کف دستش بود جان سنبل و گل سبز رخ در نظر او دمام که توان بر داشت یک بار علاج و دل</p>

محمد خرمسل چیزِ بمن از دست جو د
بنده کمتر حمیدت مدح خوانی میکند

بر غزل حضرت خسرو علیہ الرحمۃ

چشم جادو تو در افسونگری عیار شد این عجب نبودم گرا ز غمش صد پارہ شد بودہ ام در مکتب عشق تو روز و رخت از فراقت لونیال غم مرا در صحن دل از توجہ نور پیدا ظلمت از اعراض نشست سوختم از سوز دل آتش ز دم در آنگل	زان دل شیدای من یوانہ شد بچارہ شد حیرت این باشد گرد و لہاسے خوبان خارہ شد مصعبی بر خواندہ ام زان دل مرا سپارہ شد بہ طفل اشک چشم من نگر گوارہ شد گردش سے تو گویا گردش سیارہ شد از تپ ہجرانش مار دل چہ آتش پارہ شد
--	---

مطمئن باش اے حمید از جستجویش باز آ
اے خوشبخت تو دل در کوے او آوارہ شد

ایضاً

مہ من جو درد دست بینا گیرد نبا شد اگر بر فلک دور بادہ ندامت کشد آہوان را بگلشن	فلک از قمر جام صہبا گیرد چہر کشتی سے شریا گیرد غزال من از راہ محرابا گیرد
--	---

<p>صبا خاستہ دست شہلا بگیرد حنا از لب خود کھن پا بگیرد کجا دستش اسے ماہ عیسیٰ بگیرد</p>	<p>چو بانگس خویش آئی بگلشن ندانی کہ مقصود او بوسہ باشد ہر آن شد کہ بیمار جادوے چشمت</p>
<p>حمید تو زان دم کہ جا بردرت کرد نہ دامن عیسیٰ نہ موسیٰ بگیرد</p>	
<p>دل من شادی سازد تن من زار میگردد مغزہ میشود چون طبلہ عطا میگردد اگر کارے بود آسان مراد شوار میگردد بزرگ زلف مشکین تو چون شب تار میگردد</p>	<p>نیسے گر زلف او من دوچار میگردد صبا کا ہے اگر باکل بیجان ہی بچید شکایت از تو چون باشد گلہ از بخت آرد اگر آئی شہم صبح ست ورنہ صبح عید من</p>
<p>ہر آنکس میشود محبوب مثل گل حمید آخر چو عشق آید چرا در شہم گل و خار میگردد</p>	
<p>اور اہار آمد و مارا خزان رسید صد شکوہ ہاے جور تیان لاکن رسید پیغام دل زدیدہ گوہر نشان رسید یرے عیان گذاشتہ دل نہان رسید بارے اگر بقائل مامیہان رسید</p>	<p>دستہ بدست غیر باغ آن جوان رسید این طرفہ ماجراست سزاے نمیدہند خامش بہ بزم بودم ولیکن بچند متش صیاد ابرو تو بنا زاز کمان خویش از آب تیغ کرد مداراے خاطرش</p>
<p>بادرو آہ ونالہ و شور و فغان رسید</p>	<p>دیدم حمید خستہ کہ دی شب بزم یار</p>

<p>من ز خود رفتم دل ز میان زدل دور شد در کون چشمه یاد در صدف مستور شد خروید بادل مرگ چشمه یار من مخمور شد سینه بیمار در بیان خانه ز نور شد کرد خود هر آنچه شد بردار چون منصور شد</p>	<p>دور از آغوش من چون دوش رشک شد تنگ آغوش عاشق دوش رشک شد بهر قتل عام ساقی طرح دور می‌نگند از هزاران ناوک و تیر نگاه ناز یار زد چو خود بانگ ناله‌ی از لب منصور یار</p>
<p>وی شب از برق تجلی جمال روے یار این حمید خسته رادل پاره گشته طور شد</p>	
<p>بر غزل حضرت حسن دهلوی</p>	
<p>وان که بود ادکل عنبر گیسوے تو بود غمزه چشم تو هم سلسله اموے تو بود از پئے روے تو بود ز رگه کوه تو بود</p>	<p>آنکه هر هفت چمن کرد گل روے تو بود وحشیانرا که بزنجیر بلا سخت کشید مانکه از خلد گذشتیم و که از جور و قهور</p>
<p>بر حمید تو که در روز جزا شد انعام لطف تو بود و خداے تو رضا جوے تو بود</p>	
<p>دل از پئے وصال گلوش حواله کرد جان خزین ز سینه سوزان کناره کرد آن مثل تیغ تیز دل من دوپاره کرد</p>	<p>چون یار من ز کاکل مشکین جباله کرد آن یار یوفا چو بغیر ان اشاره کرد مارا چو دید غمزه خود را اشاره کرد</p>

<p>از رشک ساغر دل جان رنگ که کرد شبنم ز غیر تش عرق اندر پیاله کرد اقرار وعده رامه من در کنا یہ کرد هر چند مرغ فکر تم عرش آشیانه کرد تیر قضاے چشم تو جسم نشانه کرد در عاقبت به خود دروزخ کشاده کرد دامان صبر جان مرا پاره پاره کرد در جستجوی حور خدا را بهمانه کرد</p>	<p>در مجلس حریف صراحی چونه کرد گل از غرور کرد چو دعوا سے ہم سری دوش از ره گرم بمن خسته و خیزین دخل حریم سر که نم نداد دست صد حیف غیر مورد لطف است اگر شده ز ابد که بهر خلق مے نوشگوار ریخت باز آب سوئے من که غم بجز خار دار این زاهدان خشک تسبیح و دلق نیش</p>
<p>بکشایان شکر بعشق آفرین حمید اهل زمان حکایت عشقت فسانه کرد</p>	
<p>مست و بیخود شود و دست ز عالم شود طرفه بر آتش رخسار تو ریایان روید مرنگ قبله نما روے تو زاندم جوید توسن شوق بقاے تو بهر سو پوید</p>	<p>هر که بوسے ز شراب لب لعلت بوید گلبن مستی من خشک شد از آبید از وطن رختب مغز سی و هجرت کردی کاه در دریا روم که بحر هم که بکنشت</p>
<p>پنبه از گوش فلک زاهد و شنوز حمید ماجرای عجب از ساغر و مینا گوید</p>	
<p>از تعجب ملک انگشتت بزدان کردند</p>	<p>نسبت روے تو با مهر درختان کردند</p>

سایہ را از اثرش سر و چہ را غان کردند
 چشم تر سینہ نگار و دل بریان کردند
 بہر عشاق ز روے تو گلستان کردند
 پس چرا تیغ چرا خنجر بر آن کردند
 مسکن لعل بدنیو جبہ بدخشان کردند
 از شفق پردہ بخورشید درخشان کردند
 طرفہ دلداری عاشق شب ہجران کردند
 وہ چہ خوش راہ ز فوارہ ہنرگان کردند
 دل برشتند و مدارات رقیبان کردند
 اندکے سرمہ از خاک بیابان کردند

رنگ پیرانش ز خون شہیدان کردند
 شبنم و لالہ و گل را بچہ سامان کردند
 بلبلان را ہوس غنچہ مبارک باشد
 بہر خونریزی عالم خم بردش بس است
 از سب لعل تو تا خون خورد از حسرت
 سحے جلوت کہ ز خلوت تو خرامی شام
 یاد از زلف سیاہش زدہ بشخون بدلم
 از تپہ عشق صنم خون بدلم جوش زند
 دوش از من شدہ در پہلوے غیران جا کرد
 تانہ بیند و گرے جز تو بہ چشم عاشق

جلوہ گاہ شہ خوبان شدہ چشمان حمید
 بخت نیکش بنگر بخت سلیمان کردند

بر غزل حقیر شاہجہا نیوری

عشق از خلوت کشیدہ سحے بازار آورد
 قلب را بر کف نہادہ زیر دیوار آورد
 ساغر از چشمان آہو کردہ خمار آورد

حسن یوسف در زلیخا شوق دیدار آورد
 بر امید آنکہ بینی از سر بام عاشقت
 پیشین چشم مست نازت بادہ از خون دل

<p>دانه چون تسبیح ریزد شکل ز تار آورد کفر را بینی که در ایمان چه قرار آورد</p>	<p>انچه مومن انگند کافر حامل می کند زلف مشکین بوسه بر رخسار جانان نزنند</p>
	<p>دم فزن در بزم جانان در ادب کوشش آحمید طبعش از حوت شکایت رو به پیکار آورد</p>
<p>چین با برو شده از محفل خود رو گیرد ناف مشک نکورانه به پهلو گیرد تیغ ابرد بکف از قوت بازو گیرد مشعل از دیده خود پیش تو آهوی گیرد از غریب الوطنی قدر که لولو گیرد دست اندازد دستش بر گیسو گیرد</p>	<p>دل دیوانه مرا چون سحر بد خو گیرد آهواز غنبر گیسو تو گریو گیرد دل عاشق بت کافرنه بجا دو گیرد در شب تار بصحر او اگر گام زنی در وطن منزلت اهل سحر کم باشد مست چشم تو اگر لغزد او از پا افتد</p>
	<p>وقت شب آید اگر یار بگلزار حمید عطر دانه بکف خود گل شبنو گیرد</p>
<p>بخت اسکندر و تیمور خیالی کردند اندر ان باوه نشانند و جلالی کردند ناخن پاسبان تو بردند و هلالی کردند از نیستان بگرفتند و به قالی کردند سوے من بین که مراے سوالی کردند</p>	<p>دوش مار از سگان در عالی کردند چشم جادوے ترا چشم غزالی کردند گفتگو از قمر و مہمہ لاف است و گزاف شیر را تا که پیاسه تو نندے نیاز کام من ده صنما از تو چه خواهیم پرس</p>

<p>اندرون سینه من ظرف سفالی کردند حیفت کو تا ه چه شہامے وصالی کردند صورت وصل ترا شکل محالی کردند قطرہ خوبے توجیدند و لالی کردند قدسیان را ہمگی صوت بلالی کردند طبع عالی مرا طبع ز لالی کردند</p>	<p>حرف انکار تو بکست مرا ساغدل شب ہجران تو چون سلسلہ زلف دراز شوق باپردہ کشد عصمت تو پردہ بند عاشقان منت سلطان پیے گوہر نکشد تا ز دیوان من از شوق سر ایند غزل میشود در سختم جودت صائب پنهان</p>
<p>بادہ خواران ہمہ خوردند بجز درد حمید ساغوشیشہ صراحی ہمہ خالی کردند</p>	
<p>بر غزل حقیر شاہجہا پوری</p>	
<p>فتنہ کشا در بخلق چشم تو نیم باز شد بندہ جو بندگی کند از ہمہ سرفراز شد صبح و مساد و جام زدگشت و ضو نماز شد لیک بہ نیم رہ رقیب ماند و چو سگ از شد زلف سیاہ یار را عمر از ان دراز شد بہر ضعیف و ناتوان سخت رہ مجاز شد</p>	<p>دیدہ من سرشک بخت پردہ کشاے و از شد شاہ کہ بندہ پرورد از صلہ بی نیاز شد والہ چشمست را طرز عبادت ست نو در رہ عشق رنج خیز گام زدیم سے یار صد دل عاشقان زار گیرد و پرورد بر ہم معرفت حقیقتش پردہ نکلند پیش عقل</p>
<p>شاہ بر آبنوگان حامی چارہ ساز شد</p>	<p>بادہ بنوش اکھمید فاکرہان با و پاد</p>

<p>ستم بردل بنیامی کند دل بتلا رادوامی کند ستمگر بلا در بلا می کند بعشاق کارِ قضا می کند شب در روزِ دعا می کند مسیحا دعای شفا می کند رسد بر بدن کس خطا می کند برای شفا خود دوامی کند نظر شاه سوے گدای می کند</p>	<p>ندانی که چشمت چه می کند زدنباله چشمم بپای خود بر بحان رخ سنبل ز زلف او لبسش باشد ارجوے آجیات نباشد اثر تا که در آه من چونگر نیست حال دلم لاعلاج خندنگے کہ از قوس ابرو زند کشد سر مہم در چشمم بپای خود ترحم بجا جز نباشد عجب</p>
<p>جمید تو مثل گدای بردت سوالے بنام خدای می کند</p>	
<p>قدیر و سہی پیش خمیدن آرزو دارد کشال لب گوش گل خرنشیندن آرزو دارد مشام نافہ اشوبیت شنیدن آرزو دارد کہ ہر دم تادل عاشق رسیدن آرزو دارد غزال دیدہ مستت چریدن آرزو دارد کہ ہر ساعت زانوشم رسیدن آرزو دارد</p>	<p>صنم با قامت رعنا چمیدن آرزو دارد بیاد در باغ بلبل جلوہ دیدن آرزو دارد غزال زویدہ ات شوخی خریدن آرزو دارد مگر خار مرہ با غنچہ دل راز میدارد عجب گرد رخ خوبت بروید سبزہ دلکش مرا با این دل وحشی چه جمعیت بدست آید</p>

<p>زبان خجروش خونت چشیدن آرزو دارد که رویت دیدۀ خورشید دیدن آرزو دارد</p>	<p>دل در بند هب عاشق دل آزاری روا نبود برون از خلوت آئی ماه یکبره صبح دم گاہے</p>
<p>حمید از آتش آہ رساے من شکفت آید کہ با برقی نگاہ او دیدن آرزو دارد</p>	
<p>صبح دم شب از تہ پہلو نمود ہر کجا بچکید ز گیس رو نمود کفر من را نگر ہند و نمود جنبشے گرا ز خشم ابر و نمود چون گل خورشید سویت رو نمود</p>	<p>یار من رخ در خم گیسو نمود در فراق چشم مستت اشک من بہر رخسار ست سحر آموز خال کرد بد خو عالمے زیر و زبر ردے خوبت بچو خورشید و دم</p>
<p>میخورد تیر از زلفش حمید عنبر بولیش مگر دارد نمود</p>	
<p>حال خرابم نگر بنیخیز از کیفیت درد در صفت دیوانگان بودہ ام ہستیار مرد تشنہ لبم جاے آب میشود م آہ سرد قیس گذشت و مرا حیث کہ گنڈاشت نزد</p>	<p>ایکے ہجرت مرا چشم تر و ردے زرد من لبہ کوے تو رو بہ بیابان ہمہ از لب شیرین چکان درد ہنم شربتے بود بہم اہیم قیس بدشت جنون</p>
<p>دور صبا یم نگر د از سر کولیش حمید از بدن خاکیم گر چہ بر آورد گرد</p>	

بر غزل خسرو علیہ الرحمۃ

چشم تو زخم زخم بباشق درون دہد خماے باوہ از پئے اغیار پر کند از بہر رنگ دست چہ خونِ حنا کنی باشد بہ نسیم بیع بہ بازار او دمام	از دیدہ قطرہ قطرہ از ان خون برون دہد ساقی مرا بدست کہ جامِ نگون دہد بر کف دلم گذار کہ یک جھے خون دہد از دست وصل لیک ل عاشق کنون دہد
---	--

بیند حمید جلوہ رویت بسر خوشی
گویا ز نام عقل بدستم جنون دہد

گلمائے تر بہ سبزہ گلزار خفتہ اند مستندوبے خبر بہ سرخار خفتہ اند چشمان او برہ پئے آزار خفتہ اند یا بادہ خوار بر درخسا ر خفتہ اند عشاق بر سر رہ دلدار خفتہ اند عشاق زیر روزن دیوار خفتہ اند	بلبل بیا کہ نرگس ہنسیار خفتہ اند از بوے دلفریب گل تازہ غنچہا من ہم بقصد بوسہ سیم حسین و نیک آیا صفت فرہ بود این گرد چشم یار تا از غلط بچشم نمد گام در خرام تا ناگمان کند نظرے سچے بیدلان
--	---

باز است لے حمید در رفتنہ ہچیمان
چشمان یار بین کہ چہ مکار خفتہ اند

بر غزل خسرو علیہ الرحمۃ

کہ تا چشم از خواب بیدار گردد
بگر درخت دل چو پر کار گردد
مرا گوہر اشک انبار گردد
بیانم ز گس نہ ہشیا ر گردد
مگر دیدہ چرخ خونبار گردد
اگر دم کشم یا ر بیزار گردد

بیا ساقیا جام گنار گردد
پے بوسہ بر نقطہ خطِ عارض
ز ہجرت پے زینتِ حبیب دامن
اگر گل رُ بانی ز گلزار بلبل
جفا کم کنی ورنہ از نادک آہ
چہ گویم ز حال بد خویش پیشش

اے کجا جان بری لے حمید از خمستان
اگر چشم آن ماہ سے خوار گردد

ایضاً

از پے بلبیان مگر این ہمہ یک عذاب شد
خارج چشم کل شکست غنچہ درون حجاب شد
دل شدہ خون بعد از ان خون من آب شد
چند بسوزم از درون لے جگر کیاب شد
خیرہ بود نظر ما تا مسمت آفتاب شد

غنچہ دمید و گل شکفت باغ باب و تاب شد
دست صبا دراز شد لے تو بے نقاب شد
اینکہ ردوز چشم ترا ز غم سحر اشک نیست
چند ز دیدہ خون وہم چند ز درد دل ٹیم
قبل شباب دیدہ ام ماہ رخت بسے مگر

جان ز دل نکلا و جست ہمہ کا شد

وی کہ سے حمید خود مست سوار آندی

بر غزل خسرو علیہ الرحمۃ

از بوسے زلفت یار بزخم دو انشد
 لے و اے دیدہ من مسکین احنانشد
 در چشم من ز خاک درش تو تیا نشد
 شکر خدا کہ تیر نگاہش خطا نشد
 بیچارہ ام کہ دولت صبرم عطا نشد

امروز غمگسار دل من صبا نشد
 بوسیدے دے کف پا از لبان چشم
 دیرسیت دور مانده ام از کوی آن نگار
 او طالب ہلاک من و من رضا پرست
 لے پند گو دے ز نصیحت زبان ببند

تا چند بے نیازی آن بت کہ از حمید
 روزے نشد نماز بی پیشش او انشد

عجب باشد کہ خونخوار است چون غوار می آید
 ناید بہر تیمارم پے آزار می آید
 خرامد نرم نرم از حیلہ چون بیمار می آید
 کہ آید بچو بیمار ارچہ او مکار می آید
 بجز لے مردم چشم بست عیار می آید
 پیام مرگ من از ابرو خدا می آید
 و لے در راہ من بیان خط چون می آید

شیندم بہر تیمار دلم آن یار می آید
 لگرو اند کہ جان من با استقبال خواهد رفت
 نمی خواهد کہ دستے عاشق از شوخی بردوش
 ولیکن از محبت ختم کنم دستے بہ پلوش
 مقامش چشم من باشد کہم خالی ز نامحرم
 اشارت می نماید جانم انگشت مرقاش
 برد شو قم بسو آب حیوان لب شیرین

حمید سان بود پیمان فاد شواری آید

سلوک وصل چون کرد شوخی گفت شوخ از

<p>پے عاشق بلا اوراق گردند سویہ اسے دل عشاق گردند مرا بد نام در آفاق گردند سبب نوشش ترا بلاق گردند کہ آہ عاشقان چہ قاق گردند غلط شیرین ترا اطلاق گردند</p>	<p>صنم را بر سر اسواق گردند زدود آتش رخسار جانان بر اسے شہرت نامہ نکویش پے تردید زہر مار زلفت نسوز چون جہان گشت دشنگ کنی جان مرا چون کوہ کن تلخ</p>
<p>حمید از دست ناز او چہ حسرت بقتل عاشقش مشتاق گردند</p>	
<p>ردیف (ذ)</p>	
<p>از گل آورد بمن بلبل نالان کاغذ گر چہ صد بار نوشتم بہ جانان کاغذ مژہ ام خامہ بود گوشہ دامن کاغذ خامہ انگشت بود ریگ بیابان کاغذ زان سبب در کف او آمدہ لزان کاغذ</p>	<p>بہر ارسال بان رشک گلستان کاغذ خبر از بی کسی و حال تباہم نگرفت سازم از اشک مداد و کلمہ از دیدہ دوا بہر دیوانہ تو رسم کتابت و کرسٹ حرف مقصود نوشتم بہ یار بد خو</p>
<p>از گل بے تو تصویر کشد طرفہ حمید قلم از خار کند سینہ عریان کاغذ</p>	

رولیف (ر)

دورم زجانان بے بال و بے پر گشتم سرا سر شوق و تمتنا ہر لحظہ باشی دردیدہ من آیم بگویت ہر روز و ہر شب پیش قدرت لاف نیز و لوکین دزدیکہ پہنان دل بردار من حال خراب عاشق خدا را مردم و لیکن رفتم نہ تنہا در یاروان شد از خون دیدہ مالیہ باشی شاید دلچیز مالیدہ باشد بیشک دل من	از ہجر دارم در سینہ نشتر او عشوہ و ناز از پاست تاسر بارے نہ آئی یک لحظہ در بر گاہے نگاہے بر من ستگر سر و سہی ہم نامد برابر این ترک چشمان دانند بہتر لے یار بنگراے یار بنگر دردیدہ صورت در سینہ دلبر این جور تا کے بر من ستگر پاے سزا کی گشت ست دلبر بوے دل آید از دست دلبر
--	--

دائم حمید بے خانمان را
کورانہ بودہ در خلق یاور

جنون بنود مار ار اہ کسار
مسیحا خود مرلیض چشم بہار

بتان را میشود خانہ بہ گلزار
علاج درد مند عشق دشوار

<p>همه مار ابو دیوسف خریدار مرا بتخاله در دل از لب یار اگر از دست گلهامی سده خار مرا یک دل بود چون نقطه پر کار تو گوئی برق آمد سست از خنجر</p>	<p>خریدارست یوسف راز نیخا محبت رنگ هم رنگی میفشانند بچشم بدلان باشد مقاش ز هر سود دست اندازی خوبان بر دل بردن نگاه او چه پرسی</p>
<p>بهر تار نفس یاد پیری رو حمید مانعی دارد دیگر کار</p>	
<p>ردیف (ز)</p>	
<p>او کند بحراب ابروش چون نماز اگر کمانچه ابروی اوست تیر انداز چه باک در ره عشق است از نشیب و فراز چه طور می شود انجام شد چو این آغاز بسان شمع گدازد دم شبان دراز</p>	<p>دخون ز اشک نماند عاشقان جانباز مدام سینه سپر شود لا بد در بسیار جنون است رهبر و ناصح چو است جمع اش دلم طپانست چو سبیل تنم نزار چو تار درون سینه چه آتش فتاد از غم بجز</p>
<p>دلم نگفت بکس ما چراست عشق حمید مگر چه چاره که شد چشم خون نشان غماز</p>	
<p>قرار و صبر درون دل خراب انداز</p>	<p>دست ز چهره خودی پری نقاب انداز</p>

ز عکس چهره بساغر تو آفتاب انداز سرور دیکف بجان دل شراب انداز قدم بنام خدر آگیر دور رکاب انداز هزار آبله بر رویش از حجاب انداز بسان مردک دیده اش باب انداز دلش بسوزد رون ساغرش کباب انداز هزار آه و فغان بر لب رباب انداز مدا دریز قلم را نه و کتاب انداز	گه بمیکده بخرام در شب منتاب نظر ز دیده مدت بکن سحر مینا بقتل کردن عشاق گر سوار آئی باب و تاب بهالت بیالاب دریا هوای چاه ذوق دارو این دل مضطر نما به لاله گلشن لب مسی آلود بیا بحلقه مستان و بازو و از بزم سبق ز محو شدن خوانده بکتاب عشق
---	---

حمید وادی عشق ست باش پیر و حضر
قدم بجاده پیران تو در شباب انداز

بر غزل حضرت رونق موم

از خیال سنبل زلفش پریشانم هنوز خاک گشتم یک در یاد غزالانم هنوز از خلوات هاست لب من شکر ستانم هنوز بر گل خسارات لیکن غر لخوانم هنوز وای من اندر غم چاک گریبانم هنوز	گل بصحن باغ خندان ست و گریبانم هنوز کشته بودم بسکه از تیر بلا حشم است بوسه بر بند لبست دادم بچو اب عمر گذشت فصل گل آفر شد و بلبل بستان زلفت پخته کاران بنون از سوزش دل بختند
--	--

<p>دل بزلفت بستہ ام لے و از ندامت ہنوز دامن رحمت بمن افکن کہ عریانم ہنوز بید گشتم از ہواے عشق لرزانم ہنوز</p>	<p>از پے آزادی بگذشتم از فکر و کون نفس بدکیش من از سر جاہ ترقوی کشید لاغر اندام ز تہاے فراق سو رفت</p>
<p>جان زد دل بُردی چو رفتی دوش از آغوش حمید باز جان جان بسویم آ کہ بیجا نم ہنوز</p>	
<p>رویت (س)</p>	
<p>سرو ہا آزاد شد قمری پشیمان در قفس خندہ من نیست جز خاک گریبان در قفس ہدم مای شود صد آہ و افغان در قفس میتوان کردن رفو از نوکے گان در قفس چشم من دارد برائے دل چہ پیمان در قفس</p>	<p>عالمے خندان و ما با شیم گریان در قفس داغماے سینہ ام باشد گلستان در قفس بیکسی گرشہ نصیب من بر سحر انقربا ک یک نظر انداز بحال دلم صد پارہ ابر نیسان کشتی گوہر سدف جوے فرات</p>
<p>بر حمید دور افتادہ خدا را رحم کن لے صبا گاہے رسان خوشبو جانان در قفس</p>	
<p>از حال من پیرس و از ما سفلی پیرس از عمد خویش پیرس مگر از حیا پیرس کیفی کہ بر لب ست مرا از حیا پیرس</p>	<p>از چشم فتنہ نراے تو دیدم چہا پیرس در وصل حصیت در دل من پیرس بیخس بود ز لذت پابوس بیخیر</p>

از عند لیب پرس وز باد صبا پرس آئی درون دیدہ من از کجا پرس رہزن چہ طور گشت چنین آشنا پرس	خارے رسد کہ در دل عاشق ز گلرخان بینم رخ تو گر چہ نباشی بہ پیش چشم نفس بدین ست کہ شد باعث فراق
---	---

از حب سحر خال رخ یارے حمید دی شب بجان خستہ من ماجرا پرس
--

ردیف (ش)	
----------	--

بدنیا گر کسے داند بدان چشم فتانش دلہ آسودہ میباشند بہیچ زلف پیانش مگر صد حیف ہجر با نباشند بہیچ پایانش نہ تن ماند نہ جان ماند شبے باشم چو ہانش کہ شد ناز کتر از تار نظر اقرار و پیانش خیال گل خلد چون خار گر بینی گلستانش	دل من درد میدارد نداند ہیچ درانش جهان از گردش یام و دور چرخ منالد بعالم ہر چی مخلوق ست باشد انتہا او سگاہش برق نواز دجالش سیتیم سوزد دل اصد و عدوہ وصلش خلاف آید عجب بند ہو اے گل تر ابلبل بود از جمل و نادانی
--	---

بہ خوبی شہرہ آفاق گردید و بہ محبوبی حمید خستہ تا شد عند لیب سنبستانش

بلبلان مستند و قمری درخروش در زمین آمد کد امی میفروش	بہر گلے دارد سبوسے مے بدوش سر و جنبان لالہ را ساغر بکف
---	---

<p>گویدم خورشید و مه هر صبح و شام چشم بنماتا فزاید کیفیت ساقیا جام میم لب سر یزده ضبط کن اندر غمش پروانه وار</p>	<p>خیز اے غافل خدا را جام نوش بشکند خم را شراب آید بخوش سپهر میخانه چو آمد جرم پوش زانکه تن را سوزد و میرد محوش</p>
<p>کوش در مستی و مدبوشی حمید پیش ناصح پنبه را افکن بگوش</p>	
<p>بر غزل حقیقه</p>	
<p>سپر دم مایه خود را دم داند و تقدیرش چو پیش آیم بنید سوسه من از نرم تصویرش مگر چون محسب بنیم همی لرزم ز تکفیرش بپاش شور قیامت بود در کولش بزنجیرش فلک را اگر کند الله اکبر شور بکیرش غبار قسین بینی سر و قیامد بتوقیرش شبه خاور نگر لرزد ز بیم ناوک تیرش باغوش آیدم دلبر دم گوید به تعبیرش ترا بنیست ست نیک یل شدی بجز شمشیرش</p>	<p>بت کافر یا بد دل ندانم هیچ تدبیرش نخواهد از حیا دلبر بغیران دیده بکشانش بخوابد ز تن زل ز من نهم بر آستانش دل دیوانه ام را دوش میتس یار آوردنش بمقتل چون شود مصروف قتل عاشقان صنم دیوانه ات را در بیابان گر گذر افتد کمان ابرو قاتل فلک را پشت خم دارد بخواب افتادم از چرخ درد امن امشب فدای خسر و خوبان من شد یوسف کنعان</p>

هنمیک دامن از تسبیح در راه صنم زاهد
حمید اصلا مشغول میاد در اتم نزدیش

بر غزل حضرت امیر خسرو رحمه الله

مراستی فراید هر دم از خشم آن میگویش جنون عاشقان گم شود از زنده شداروها دل عاشق تویی شد از غم دنیا و باقیها اگر از اشک عاشق میرسد دایه بر آتش	دل مده گم کند از ظلمت گیسوی شب گویش بلغز دی پای تدبیر طیبیان پیش افسریش بهر تار نفس آه و فغان بیسازد از غویش بپاد اشکش خضای میکند بر تیغ از غویش
---	---

حمید از رود بار خشم جاری میکند دریا
برای سیر تا آبی کنار آب جویش

ردیف (ص)

یارم از سلسله موندید زود و خلاص قتل عاشق بعد کردی و ثابت جرم منع از عشق نمایند ولی ملت من بتلاش در یکدانه دل گم شده ام وحشیان هم شده از باد چشمت بخود	منگه رستی و دیوانگی باشم ز خواص بوسه دورد تیم ده که نیکم تم تقاص منع سازد که کنم گشتمنها سے قاص باشم هر خطه بدریا سے محبت خواص مست طاوس بود گردید و باشد قاص
---	--

ناز بر نجات کند گر بکفی نذر قبول اندکے درد دل آور ذریعے اخلاص

در بیان رخ خوبت ز غزلماے حمید
بر فلک زہرہ بوجد آید و باشد رقا ص

(رولیف ض)

بفصل گل نہ شد از سیر او بہار غرض
خیال چشم کسے در تلاش آہو کرد
بچشم آنکہ بود محورے رنگینش
کسیکہ مست خرابات حسن دلگیر ست
مزار کشتہ خود خواست بے نشان کردن
کہ چشم صید فگن را بود شکار غرض
وگر نہ دل شدہ را چہیت باشکار غرض
بود ز سنبل صد پیچ زلف یار غرض
ندارد از در رخسار طر حصار غرض
کہ دست نازک او داشت باغبان غرض

نصیب ما شدہ پا بوس گلزار حمید
جز این نہ داشت دل زار از نثار غرض

رولیف (ط)

خدمتش نوشتہ ام از درد دل بسیار خط
عرض حال زار خود پیشش ز بانی کردنی ست
راہ من در محفل ادبیت ترسان نامہ بر
در جوابش حیث نامہ سومن یکبار خط
کہ تو اند کرد بیتابی دل اطہار خط
کاش بیندی نو نسیم برد و دیوار خط

<p>اے صبا ازمن رسان سوش کبر سار خط گر گنم وصف سرا پامی شود گلزار خط گرد گل ریحان بود یا گرد آن رخسار خط</p>	<p>بوده ام باقیس سواد تے صحرانورد چشم زگرس زلفت سنبل سر وبالاکل رخسار باله گرد قمر یا سایه گرد آفتاب</p>
	<p>واے بخت بد نہ پُرسد هیچ از حال حمید از تلمط می نویسد جانب اغیار خط</p>
<p>ردیف (ظ)</p>	
<p>تھی ز بادہ چو جام ست باہ ہمار چہ خط رقیب روسیہ گر شد بہ بزم یار چہ خط بکار گرنہ برد خنجر آبدار چہ خط بسنگ سر بزنی گر بکو ہسار چہ خط دگر ز دیدہ آہوے مرغزار چہ خط</p>	<p>بیاغ گر نشود یار در کنار چہ خط پسند خاطر باشد مدام تنہائی نمادہ شوق شہادت سرم پیانے نگار بپیش یار بود لطف جان فدا کردن شدم چو بادہ کش چشم مست نازکے</p>
	<p>جهان اگر چه برنج آید از فغان حمید دل حبیب نسا زد چو بقیہ ار چہ خط</p>
<p>ردیف (ع)</p>	
<p>در دلم از یاد مثرگان تو صد ز شتر متاع</p>	<p>بہر قلم ابروت دار دگر از خنجر متاع</p>

<p>عاشقانرا از لب دلبر بود شکر متاع از حسین بنوع کرده یارم بود انحر متاع و فتر شوق تو می داریم در محشر متاع می بود ما را از خالی هندوش عنبر متاع آه من دارد چو برق از آتش داخل متاع</p>	<p>اہل جنت را بود از چشمہ کوثر متاع لے صدق داری اگر از دانہ گوہر متاع ز اہد از آئینیہ برورع و عبادتہاے خود گل بیوے خویش ناز و آہوان بزقد مشک دشمن بد گوے من بار بدل اندیشہ کن</p>
<p>منت از زاری دل باشد بجزائش حمید چشم مادار و ز اشک خون در احر متاع</p>	
<p>ردیف (غ)</p>	
<p>چشم نرگس بنگر چون شدہ ہشیار بیاغ یک فقط روی تو باشد گل بیجا بیاغ طرفہ ترمی شودت گرمی بازار بیاغ لالہ را سوخت جگر حسرت خسار بیاغ میکشد از قد و بوجے تو آزار بیاغ</p>	<p>از در میکدہ ساقی شدہ سرشار بیاغ گرچہ صدگونہ گل و غنچہ بعضی گلشن گل و بلبل ہمہ در باغ خریدار تو اند پیش سنبل ز آن طرہ طرار کسے سرو آزاد بود گرچہ ز اندوہ جہان</p>
<p>یکجہان تیرہ بود بے تو بچیمان حمید چون شب ماہ بود بالو شب تار بیاغ</p>	

رولیف (ف)

از رہ تسلیم من باشم مقابل سر بکفت من بعد حمران بچران بادل بر بکفت من بروز حشر آیم از نجد ساغر بکفت از در میخانه چون آید کسے ساغر بکفت می بود مژگان من از اشکها گوهر بکفت از تبسمهاے لب باشم گم شکر بکفت خط آمرزش زد دست شافع محشر بکفت	ابروان یار بہر قتل من خنجر بکفت بزم او از پر تو لعل لبانش زر بکفت شد ستر تم از شراب اُفت چشمان یار مستی و مدہوشی دیوانگان افزون شود درواقش چشم من از ابر نیسان کم نشد زخم دال انفیض آن کان ملاحظت پر نک گر چہ بد کارم بروز حشر خواهد شد مرا
--	---

اللہ اللہ جاے او باشد چشمان حمید
دا من حسرت بدار دخت اسکندر بکفت

گویا بود سرف روان کہ این طرف کہ آن طرف بلبل پردرد گلستان کہ این طرف کہ آن طرف افکن نظر جان جہان کہ این طرف کہ آن طرف صد بلبل و صد نیجان کہ این طرف کہ آن طرف از دیدہ باخونا چکان کہ این طرف کہ آن طرف بفروخت دی شفق جان کہ این طرف کہ آن طرف	جانان رود در بوستان کہ این طرف کہ آن طرف دیدست رویت ناگمان اندر تلاش تست از آن جمعے دوان از ہر طرف بہر تماشے رخت از عشوہ اش صد تیغما از غمہ ہا صد تیر ہا از حلقہ بادہ کشان رفتی بتا دامن کشان بکیس حمید از بیدی دچا سو کھے او
---	--

رویف (ق)

<p>انخزان کمر بود فصل بهاران در فراق شد کلام باخیال یا رنپهان در فراق درد عاشق را نباشد هیچ درمان در فراق جانب خود میکشد چاک گریبان در فراق لاله زار می بود ما را ابد امان در فراق کار نشتر با کند خار مغیلاان در فراق</p>	<p>باعث تسکین نشد سیر گلستان در فراق دور از من بود لیکن صورتش پیش نظر لے طیبیان و ارنے تلخ نم گود سودمند ماجرای طرفه باشد نیچه عشاق را حاجت گلهای رنگینم نه شد از اشک خون قبح چشمم آبله صحرانوردان را سزد</p>
--	---

از هجوم گریه در بچران چه میسر سی حمید
چشم گوهر بار من گردیده نیسان در فراق

رویف (ک)

<p>زود بگذر و مینداز تو دامن بر خاک پیش بُتها بنشیند چو برهن بر خاک دیده بکشا و نگر این همه گلشن بر خاک مثل پروانه مرا هست نشیمن بر خاک عورشده ساده فرج و بت بر فن بر خاک</p>	<p>گشتگان تو همه داشته مسکن بر خاک در حضور تو نگوین می شودم سرخشورع خاک شوکوه مشوتاز تو گلهما چیتند شمع سان رخ تو سحر عالم بالاداری اثر نور جدا خاصه خاک جدا</p>
---	--

والہِ حَسَن کسے باش کہ باقی ست حمید
کہ حسینان ز فنا یافتہ مدفن بر خاک

دِقْنَارِ بِنَا بَلْفِت مَلَاک دل بریان مگر کباب گزک می طپر چون بغیر آب سماک لیک ریزد در او عذار نامک لے خوشا بخت من کہ گفت چہ شک زرگس آسا کشادہ ایم پلاک	تیشہ آہ من بکوہِ فلک بادہ کش بلبلی از سبوی گلست دل من در ہواے رنہے کسے جام شربت بگیرم از دہنش گفتم لے یار عاشقم دانی انشاء اللہ چہ انتظار کسے
--	--

مژہ جاروب میکنیم حمید
از ریش دور افکنیم خشک

رویت (گ)

می پرد از رخ گلہا سے چمن بکیر رنگ زلف دلبر ب دریاے محبت چون رنگ حرف انکار تو بر تیشہ دل باشد رنگ اندرکے درو بدل می شود از نوک فزنگ از صفای رخ زیبای تو شد آئینہ فزنگ	پیش آن رشک گلستان من از بخت فزنگ آہوے چشم صنم در پئے عشاق پلنگ وعدہ خویش وفا کن صنما دل مشکن سوی عاشق بتامل چون می بینی چہ سود متعیر نہ فقط من شدہ ام از حسنت
--	---

نسبتے نیست بذات تو بت چینی را | کفش بردار تو هستند حسینان فرنگ

دل ربودی ز حمید خود و انکار کنی تو
یک نظر کن سوسے دلماسے گرفتار بچنگ

ردیف (ل)

دی شب بانداز عجب آمد ستگر در بغل | از ابروش خنجر بکفت از زلف از درد بغل
صد حیف در باغ جهان شاد می غم تو ام بود | گل میرسد در بوستان از خار شتر در بغل
گردن بر پیش رے تو آئینه آرد از قمر | دارد بر اسے زلف تو از مچھو در بغل
عاشق بر قصد از طب دلبر جو از میخانہ | می آیدش ساغر بکفت میتا احم در بغل
عکس رخ دلدار در آئینه دل جلوه گر | ہر لحظہ می باشد مرا یکا ہ پیکر در بغل

کردی جفا ہا بر حمید و گشت یک عالم گواہ
من پیش حق آمیم بروز حشر محضر در بغل

تا چہ باشد دوستان در عشق و انجام دل | کہ بود آشتوب جان گاہ ہو و آرام دل
کہ بود یارب کہ آید آن پری آرام دل | صبر و ہوش از من رُباید تا بر آید کام دل
آن ستگر در تلاش حبیبیت معلوم نشد | جان دہم دل دادہ ام تا ہم نباشد ام دل
کہ بت عیار در آغوش من آسان رسد | در رہش بیفائده افکنده ام این ام دل
خانہ دل را سپردت کردہ ام از من پرس | خواہ باشی اندر نش خواہ شو بر با ہم دل

<p>شد بزرگ گریه خون شده در جام دل قابل نفرین بود هر چند طرز خام دل</p>	<p>در زقاق چشم مستت گریه چشمان من مانش دل میشود هر کس که باشد و نفوس</p>
<p>بهر تفریح طبیعت خواهد آن شوخ از حمید گوهر اشک و گل داغ جگر بادام دل</p>	
<p>عاشقان گیرند از او نور دل خمر کش مارا بود انگور دل جلوه گر باشد صنم بر طور دل یار داند حالت مستور دل غیر را ناید بچشم کور دل میزند منقار بر انگور دل</p>	<p>چون نباشد روے او منظور دل میکنند خمار از انگور خمر همچو موسی داد می ایمن مجو محتسب بر صورت ظاهر مرد دیده من آنچه بیند در رخس نوک تر گانت چو طوطی بر فرخ</p>
<p>چشم جادوے ترا گوید حمید یک نظر سوے دل مجبور دل</p>	
<p>سینه صد چاک کند گل بکنار بلبل پاک سوزد دل و جان صبر و قرار بلبل از شکر خندد و بالا است خمار بلبل گل چراغی بنهد در شب تار بلبل باغبان میکند از خار که دار بلبل</p>	<p>در چمن از اثر ناله زار بلبل آتش حسن و جمال رخ گل فصل بهار ستی بلبل شوریده سر از بوی گل آشیان خود از آن بر سر گلشن بند یافت از خضر گل حکم سزا مجرم عشق</p>

<p>با صباے چمن آمیخت غبارِ بلبل سخن گلشن سوز از بهر مزارِ بلبل برگ گل باد صبا کرد نثارِ بلبل</p>	<p>شوق دیدار گل از دل نرود و بعد رفت دوستان مرقد بار اسر کوشش بکنید شاه گل رخت سفر بست و بهار آخر شد</p>
<p>ختم کن این غزل نغز و بنه خامه حمید شرح کافی شده از سر زنگارِ بلبل</p>	
<p>رولیف (م)</p>	
<p>بر غزل صائب مرحوم</p>	
<p>بادل نازک با آتش چون سندر ساختیم از خیال گفت شیرین تو شکر ساختیم گر چه ما صد بارش از به چون قدح تر ساختیم از قناعت پاشگسته با مقدر ساختیم</p>	<p>ما بجز ریا هر ویان ستمگر ساختیم مردمان گردند بهر قند و مادر گوشه ز آتش عشق ست شاید اینک لاله با خشک که پریشان بهر زگر گردیم مثل دیگران</p>
<p>من نه امروز ای حمید اندر سخن جولان زغم ساها شد طبع موزون را سخنور ساختیم</p>	
<p>از خیال چشم اندر سینه نشتر داشتیم حصه بیداد از دست تو اکثر داشتیم زیر پایش برگلو و قتیکه خنجر داشتیم</p>	<p>دوش از یاد پیری رود در دور سرد داشتیم لطف محبت دولت صلّت نصیب غیب شد شوق دیدارش مرقه را ز خدمت جنبش نداد</p>

<p>در شب بیدایِ بجزان حال ابرداشتم قصهٔ پیرحمی جلّاد از برداشتم ماکه چشم داد از در بار و درداشتم</p>	<p>نیم بسمل می طپیدم این طرف که آن طرف پیش حق روز جزا گفتم خود بر رفته او بر جفا سے مہ جبینان جہان کر دیم بہر</p>
	<p>جلوہ گاہش مردک بد فرس پانچتم حمید حیف شد وقتیکہ با بخت سکندر داشتم</p>
<p>از سلسبیل بر لب شیرین گمان بریم تا پیش یار از شورش اگر صغان بریم از رنگ زرد خویش با وز عفران بریم رہ سوے چشمہ حیوان در میان بریم از درد و یاس و غم تمن از دستان بریم</p>	<p>گلدستہ ز ریشے تو اندر جان بریم از خون دل بہ نخل غمش می و صیم آب جلے جناست خونِ دلم بر کف نگار ظلمات می بود صفِ مژگان بگوشتم در بزم یار نقد دل خود فرو ختم</p>
	<p>کو طاقے کہ گام ز ند در رہش حمید یارب چہ طور بردش این ناتوان بریم</p>
	<p>ز دستِ عشقِ پری جمالان مدام دل در عذاب دیدم ز آتشِ حُسنِ گلخاران جگر بسینہ کباب دیدم بیا دجانان چو دوشِ خفتم جمال رویش بخواب دیدم پے تماشائے مہ نشستم مگر مہ اندر سحاب دیدم ز چشم مستِ تو مستی من زباوہ عشق دل برندی</p>

بکیغم از هر دو چون جوانان بشتیب از تو شباب دیدم
 ز کاکلت آدمی پریشان فلک بگردخت بگردش
 به لعل و گل خون از لب تو تمام عالم خراب دیدم
 ز صد اگر کم کنی تو یک یک یکه بماند بجزر بسگر
 ز وحدت آمدنگار کثرت چنین جهان را حساب دیدم
 ز خت ز گرمی عرق بر آورد من به نظاره در خیالم
 باغ رفتم علی الصباح و بزیر شبنم گلاب دیدم
 جمال روی تو کرد با من که دیدم تو بطور سینا
 خَرُرْتُ مَعْقَابُجَلَّتْ وَكَا مَكْرُتْرَابُ نَقَابُ دِيدِم
 بگفتمش کاس پری سنگر جبر از عاشق گشتی نترسی
 بدهب مهوشان همین یک بگفت کار ثواب دیدم
 چیر پرسی از من حمیت ز نادان زگری من بهر جانان
 گریستم بجز احمد آسان که چرخ مثل حساب دیدم

نَبِيٌّ كَرِيْمٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 بِهِ نَدَخَلُ لِحَنَةِ الْقِيَامِ
 بِوَجْهِ مَضِيئِ كَبَدِ الظَّلامِ
 بِخَلْقِ عَظِيمِ وَفِصْلِ الْكَلَامِ

لَنَا شَاعِرٌ يَوْمَ يَدْعَى لِأَنَامِ
 بِهِ نَنْتَقِي حَزْنَ أَرْحُحِوَيْقِ
 لَقَدْ نَوَّرَ الْمَلِكُ فِي دُجَلَةِ
 وَقَدْ سَحَّرَ النَّاسَ فِي نَفْرَةِ

لَبَّكِي الْحَمِيدِ الزَّمَانِ لِلْفِرَاقِ فَيَا كَيْتَهُ أَنْ يَسْرَى فَيَا لِمَنَا مِ	
دیوانگی از غمزه جاوے کہ دارم ہر چند کہ من بادہ نوشیدم ولیکن آ میختہ آید ز صبا بے دل و زلف از ناله من سر تووان داشتت ببالین زاندم کہ مسلمان شدہ ام سر بسجودم	وحشت بدل از دیدہ آہوے کہ دارم این نشہ بسر از اثر بلوے کہ دارم یارب دل خود بستہ بگیسوے کہ دارم شوریدہ سر ام سر بسر کوے کہ دارم بردارم اگر از تو بگو سوے کہ دارم
پرسی ز حمید از رہ شوخی کہ چسگونی دانی کہ چنین حال بد از خوے کہ دارم	
دل اندر زلف شبگونش چو بستم ز بدستی من ز اہد مکن عیب ز خال نامسلمان تو باشد بفرقم بے خطر آپاے کو بان رود گر جان ز تن بیرون غمے نیست	من از فکر دو عالم پاک رستم ز چشم نیم مست یار مستم کہ من مثل برہمن بُت برستم نعمت تن سوخت اکنون خاک ہستم رسد دُنْبَالُہ ز نفس بدستم
حمید از خود مراستی فرزاید ازان روزے کہ با ساقی نشستم	

بر غزل حضرت خسرو

بخت کو یارب کہ اور اتاسحر در بر کستم
 تو تیا سازم درون دیدہ جان در کستم
 در رگ جان حزمین خارِ میلان در کستم
 دست ہندو گیرم و از پشمہ کوثر کستم
 لشکرے فردا ز قترگان بر در خیر کستم
 میشود گلزار آستان چو آبے بر کستم

طلعت کو شورش مستانہ ام از سر کستم
 اندکے خاک درش آری صبار و کمن
 تا ہدیاد از سر قترگان در ایام ہجر
 دسترس باشند مراباے چو بر خال لبش
 دوش چشمش گفت با پاک دلم ہشیار باش
 گشت آتش بخلیل اللہستان جنان

در فراق از بہر تسکین دل زار حمید
 از خیال یار بر صفحہ جگر پیکر کستم

گذشت آنکہ بخت چنین داشتم
 بجور تو گر چہ یقین داشتم
 تمنّا دم واپسین داشتم
 رقیبان مگر در کمین داشتم
 نہ مثل تو عاشا ملکین داشتم
 نہ این آسمان نے زمین داشتم
 ز گفتار تلخ انگبین داشتم

بہ پیش تو رو بر زمین داشتم
 عجب باشند از من کہ دل دادہ ام
 نہم دیدہ بر لپت پایت وے
 ہی خواستم حال دل گویمت
 دلم جائے تست و خرابش کنی
 بلوے تو شدوی شتم جائے نو
 حمید از تو بشنید و شناہما

بر غزل حضرت خسرو علیہ الرحمہ

رعبِ حسنِ تو نہ بگذاشت کہ بالا بنیم
 رعبے تو دیدہ ازان دیدہ شہلا بنیم
 گلستانِ رستہ و ہر لحظہ تماشا بنیم
 من کہ باشم کہ بگفت زلفِ چلیپا بنیم
 پُر زخون از لبِ ساقیِ دلِ مینا بنیم
 دیدنی این ست ز دستِ تو چہ فردا بنیم

آمدی بر سرِ بامِ آنکہ تماشا بنیم
 واسے محرومیِ من کارِ بر آرم ز قیب
 بردلِ بے سپر از ناوکِ سینہ دوزت
 بختِ مشاطہ بود دستِ درازی با جعد
 عاشق از چشمِ جو خونابہ بریزد چہ عجب
 چشمتِ مشبِ بے آزار چو چشمکِ بزند

آہ گر بکشند از سوزِ فراق تو حمید
 آبلہ در جگرِ طوطیِ طو بے بنیم

بروے حسینتِ قمریِ فردوشم
 بآبِ لبانتِ شکرِ می فردوشم
 بموے میانِ تو سمریِ فردوشم
 ز نخلِ محبتِ شرمیِ فردوشم
 بلوے تو شامِ و سحرِ می فردوشم
 ز باغِ جنانِ صد شجرِ می فردوشم
 گھرِ سووہ کحلِ البصرِ می فردوشم

بہ سیمِ حسینِ تو زرمیِ فردوشم
 بہ خالِ سیہِ مشکِ ترمیِ فردوشم
 نباشد ازین ہیج سوداے خوشتر
 بدکانِ چشمِ خود از دانہ اشک
 بگیر از من لے جان کہ من نقدِ جانرا
 بسر و قدرتِ ارچہ بے سایہ باشد
 بخاکِ درت بہر چشمِ دلِ خود

صد لے حمید تو از صد متنا
بیک غمزہ جان و جگر می فرود شتم

میراث عشق ز آدم و حوا گرفته ایم
ما آشیان بہ سدرہ و طوبیٰ گرفته ایم
دل راز سینہ بہر تماشا گرفته ایم
برجان خود بلوعدہ کہ فردا گرفته ایم
کالے درد تو شہر عقبے گرفته ایم
موجے بدل ز خون متنا گرفته ایم
بیفائدہ نہ تر گس شہلا گرفته ایم
مادر حباب دل ہمہ دریا گرفته ایم
زن جوہر روز نعمت دنیسا گرفته ایم

مادر ازل ز چشم تو صہبا گرفته ایم
از فیض عشق شہیر عنقا گرفته ایم
بجبت فزا ست خنیش بسطن چشم یار
امروز آہ سرد تو پ عشق و درد بحر
ما راز شوق تست نہان دفتے بدل
از شوق دست بوسی دست خنیش
یاد آور درستی چشم کسے بدل
روے تو در دل ست و دوستی پیش چشم
اسکندر از جہان نتوان برد اندکے

ناخواندہ رفتہ ایم بزم صنم حمید
از خود بلا بجان بہ تقاضا گرفتہ ایم

گلے ترا ز دہن شمع آرزو دارم
ببین بعشق تو لے مہ چہ آبرو دارم
چو آہوام کہ تنگایو بہ چار سو دارم
برایے یوسف گم گشتہ جستجو دارم

امید وصل از ان ترک فتنہ جو دارم
روانست آن بزم ز فیض چشمہ چشم
بدل نشستی و از لے رشک تو شتم
بر آسمان روم و گہ روم زیر زمین

شبیہ خویش من مثل تو ہو بہو دارم برنگ بلبل اگر جو شش گفتگو دارم دو آب پیش دو آتش چہ دو بہو دارم ز دست باد صبا عطر مشکبو دارم	چہ طور صبغہ عشق تو رنگ بر بند سخن ہی شنو دلیک مثل گل خاموش ز خشم شعلہ فگن چشم او من گریان مگر بکا گل آشفته اش دے آغشت
--	--

ابشوق سر و قدرت شد حمید تو شبگرد
بسان فاختہ یک بانگ کو بگو دارم

پر غزل حضرت خسر و علیہ الرحمۃ

ابشب از یاد و آغوش پُر از با من دارم نگار از کار گاہ عشق طرفہ پیسہ من دارم تو بت را می پرستی من نگاہ سے بت شکن دارم ہزاران اشک خمین بے تو من اندر چمن دارم بغر بت گر چہ صدر رخ و سخن با خوشی تن دارم نہ دل دارم نہ سر دارم نہ جان ارمن تن دارم کنون کار خدنگ آہ با جرخ کمن دارم بذکر وصل می گوید کہ من در این سخن دارم کہ من ناخن بدل چو تیشہا کو بکن دارم	بلا ہا صبح دم از یاد زلف پر شکن دارم زر نقش تار می سازیم و پود از خط مشکینش تو با من لے بر ہمیں کے توانی ساختن بکیم رسید ابر بہار و ہر کسے مصروف با گلہا وطن بگذاشتہ آسایم اندر کویت و شادام بہنگام تصور آچنان شدہ بخود دیہایم ز چہ چشم جلگی سے زمین در زیر آب آمد چو شنو اکتیاق من با ظہار و فاختہ و ترحم خسر و خوبان تملطف لے لب شیرین
--	--

حمید آسان بنی باشد ز دشت عشق بگذشتن
که من افسانها عشق هر دم دوش زن دارم

بر غزل صاحب موم

باز عشق آتش زد و جان سوخت گستر شدیم
از سر بالین گدشتیم از سر بستر شدیم
از مجاز اندر حقیقت رفته بالا تر شدیم
الفراق لے ہوشنا مشغول با ساغر شدیم

بیشتر محو تماشا سے رنج انور شدیم
از بیلے سر نہادن سنگ کھے او بیں است
رفتم از عشق بتان تا حد عشق بیت تراش
رضعت سے تقویٰ کہ آمد یارین با چشم

جذبہ دل لے حمید آخر کشیدش در کنار
وقت پیری چون زینجا دلبر و لب شدیم

ایضاً

چہ سازم بہر مت رسائی ندارم
ز چشم تو تیسر ہوا کی ندارم
ز روے تو گر روشنائی ندارم
کہ من جامہ پارسائی ندارم
قدم بر رو آشنائی ندارم

بہر تو از غم جدائی ندارم
رسد راست بر نقطہ خط جانم
بود شمع تاریک در بزم چشمم
از ان محتسب باشد اندر فقائم
کنم دعوے آشنائی و بانہ

حمید از چیر بپوندم این دل شکسته بدینیا چنین مویسائی ندارم	
عشق مخفی داشتیم خون ریختم رسوا شدم خامشی در زبیده بودم لیک از آن روز که عشق رو برویت آمدن ممکن نمی باشد از آنکه شوق صورتگر مرا مستغنی از صورت نمود هجو گل خندیده ام بایار در ایام وصل	قطره بودم آب گشتم بعد از آن دریاشدم آتش اندر حریم صبر زدگو یا شدم غیبت مارا تو جوئی من ترا جو یا شدم لفظ را بگذاشتم در فکر ت معنی شدم در فراق از انتظارش ز گس شهلا شدم
چشم مستش لے حمید افکند بر من یک نظر باده عشقم سراپا صورت مینا شدم	
بر غزل صائب حوم	
از گلت شوئے زمستی در نادانانتم آنچنان محوام که می بینم ترا در هر کس می برد دل از درون سینها چشمش ز دور اجتناب شویش و اعظمی دارم از آنکه بر امید وصل جانان میکشتم بار فراق	از لب لعلت بر لاله داغ در دل یانتم نغمه لیلیه چون از سلاسل یانتم یا راد در دل ستانی مر و کامل یانتم موج را از قلب دریا رو بساحل یانتم شوق آسان کرد بر من آنچه شکل یانتم
داده ام سر حمید از آنکاب جرم عشق	نامه عفو گناه از دست قاتل یانتم

رویفان

بر غزل حضرت جامی قدس سره

یا عقیقه از زمین یا کشتی صہباست این
یا ز نور کبریا از بہر ما بغصاست این
یا شب دیچور یا حال ان سواست این
یا بلور تازہ یا کافور جان افزاست این
یا کہ چوب خشک یا فولاد یا خارا است این

کوزہ طے قند یا بہاے شکر ساست این
اختر بخت ست رویت یا قمر یا صبح عید
زلف تو زلف ست یاد است یا مار کهن
ساق تو سیم است یا علاج یا سنگ خام
یا رب این قلب در پہلو این سنگین دلان

از رقیب روسیہ جانان چہ میپرسی مرا
ہر کسے داند حمید والد و شیدا است این

بر غزل حضرت رونق مرعوم

پیوستہ مرا شد گل شنبو بہ بیابان
بانافہ مشک ست ہر آہو بہ بیابان
مجنون شدہ مہر و تگا پو بہ بیابان
لاف ست تراقت بازو بہ بیابان

من از سر زلف تو کم بو بہ بیابان
یکبار کشادی بہ فتن گیسوے مشکین
بوئے خوش لیلے مگر آور و صبایش
روباہ شوی شیر تو در باد یہ عشق

<p>گرم لبزاق تو زده روبہ بیابان صدر نچ دہداین دل بدبو بیابان</p>	<p>آلود کن اشک ترا دامن عصمت از خلق برفتم کہ دل آسوده نشینم</p>
	<p>میداشت حمید تو تمنائے مواسا شد گذر گاہ سوے او بہ بیابان</p>
	<p>بر غزل حضرت خسرو علیہ الرحمۃ</p>
<p>وہ چہ گرم نمودہ لے دل مہربان من بادِ سحر بیافکن مشک درین ہان من بہر فدایکے بیاجان من و جہان من چشم من ست آن تو خاک در تو آن من بہر سگان کویے اوست این تن سخوان من نرگس خاک من دہد بعد فنا نشان من چرخ کمن مقابل ست تیر من و مکان من</p>	<p>ز آتش جاگند از دل و اگر افت جان من در د زبان ست ہر شہم بدج و تنازلت او بے تو بود جہان سیاہ جان من ست ہم تہا عشق میان ما تو بین کہ چہ طرفہ فاسم ست حفظ مرا تب است شرط عاشق ویم آرم بسکہ بی چشم ست زخت بہنیدم از جہان آہ و فغان بلب بہم پشتیت دو تا مرا ز غم</p>
	<p>فصل گل ست و ہر تو چشم حمید گل نشان ست رشک بہار من برون آہی نگر خزان من</p>
<p>عشاق ماضی حال را آخریکے آواز کن در لذت درد و الم این ہر دورا انبا ز کن</p>	<p>لے دل بیاز عاشقی ہائے بیان را ز کن تیغے بسزابرودی تیر نظر در دل شکن</p>

<p>جو رے کہ اول کردہ بارِ درگرا آغاز کن جانان رخِ روشن کیے از پرودہ خود باز کن چشم تو سحر سامری تو شاہ من اعجاز کن لے مرغِ دل گر عافیت خواہی برو پوزار کن بوسے تو باشد مشکِ چین چندا نگر خواہی ناز کن</p>	<p>من عاشقم بے در و دل بیکار دائم زندگی تا پرودہ بدستی عشقت قدر چشمِ عقل زلفت بلا رویت ستم قامت تیا خیز شد صیاد چشمش در کینِ خطش نہادہ دامها گفتت شکر لب نگینِ عارض گل تریا سین</p>
<p>گفتی حمید از من طلب گفتم کہ قربانت شوم من سر دہم تو خندہ زن من جان دہم تو ناز کن</p>	
<p>منی باشد بجز تاراج زندو پار سا کردن نداند هیچ جز خون شہیدان جفا کردن بت کافر ہی داند منی داند ربا کردن نداند بادل مجروح کار مویا کردن ز نقش بوریاد اندیش عریان کیا کردن ترا مشاطہ بیکارست این خون جفا کردن بگردابِ محبت می بود مشکل شنا کردن تلفت باعدو کردن ستم بر آشنا کردن</p>	<p>شمیم کیسے مشکین صنم وقف صبا کردن خندگ نرگس مستت کجا داند خطا کردن دل عاشق اسیر حلقہ زلفِ دوتا کردن ز تیغ ابروان داند ر عاشق جدا کردن گداے او ندارد احتیاجِ طلسم و زلفیت بر لے زیب ستش خون عاشق ہم رو باشد شناور میتوان کردن شناور بحر موج افکن ندائم از کجا آموختند این رسم گل دیان</p>
<p>شود در محفلت جانان حمید خستہ راشق نظر بزرجم دل کردن نگہ سوے شما کردن</p>	

بہ صنعت عکس و طرد

جانانِ بخت سوزم سوزم نعمتِ جانان زخمے زدہ کاری کاری زدہ زخمے آتش زدہ درتن درتن زدہ آتش لبس لبس برچمن گریان گریان برچمن لبس رنتی برچمن شاید شاید برچمن رنتی آفت شدہ ہجر تو ہجر تو شدہ آفت	پہنان چہ شود سوزش سوزش چہ شود پہنان دران چہ کنی دل رادل را چہ کنی دران بریان جگر م باشد باشد جگر م بریان خندان ہمہ سو گلا گلا ہمہ سو خندان حیران ہمہ تن زگس زگس ہمہ تن حیران طوفان بشود اشکم اشکم بشود طوفان
---	---

آئی حمید از خود از خود بہ حمید آئی
قربان بکند جانرا جانرا بکند قربان

صنم بر حال زار من نظر کن بلا از سر پئے عشاق بگذار نگاہے از حیا افکن سو خلق ز در و دل طیب من میا شو بیاد زلف مشکین روئے خویش	ز در دین دل خود را خبر کن خدا را جعد شکین بر کمر کن جهان را سر بہر زیور بر کن نظر بر حالت زخم جگر کن بشب ناله فغان وقت سحر کن
---	---

حمید ارخوا ہش تردا نیہاست
بیاد امن باب ویدہ تر کن

عالمے تاریک جان من ز تاریک خط من	خلق رادل تار تار از آنتشا خط من
----------------------------------	---------------------------------

<p>از غضب رخسارِ علیلین بر کنارِ خطِ مکن این نگاہِ شوق را منع از بہارِ خطِ مکن شانہ اندر گلستانِ نو بہارِ خطِ مکن دور باش لے دل تو سیرہ زارِ خطِ مکن رے خود ہر آئینہ صاف از غبارِ خطِ مکن</p>	<p>آتشِ نزدیکِ خسراںِ ذوقِ تن جانانِ خطِ ہر کسے حُسنِ گل و ریحانِ تماشامی کند باغبانِ از نوچہ گلچینِ نگہدارِ چین از غلطِ پایتوانِ انداختنِ بر پشتِ با پشتِ ز رنگِ آلودمی دارد جلدارِ آئینہ</p>
<p>بستہ تارِ خطِ باشد دلِ زارِ حمید رے خود پوشیدہ از زرنارِ دارِ خطِ مکن</p>	
<p>روایف (و)</p>	
<p>بر غزل حافظ شیراز علیہ الرحمۃ</p>	
<p>پیشِ دوزخِ غمِ بنِ سنبلی تبار کو عیش و نشاطِ زندگی با غمِ روزگار کو بادِ بہار و ابرو من ساقی گلخزار کو گرچہ یقین من بود قوتِ انتظار کو قصہ ز عشقِ بیگنی سیدنہ رازدار کو کو چہ بکو چہ کو بکو بر سر سرو یار کو</p>	<p>جاوے چشمِ میر و دگر گس ہو شیار کو رہن بلا و رنج و غمِ مردمِ بادہ خوار کو مطرب و چنگِ عود و نئے شیشہ بہ پیشِ جام وعدہ خود وفا کنی پر دہ زرخِ جدائنی کیفِ شرابِ بیخودی ز اہد خشکِ لگو از پے قامتِ صنمِ نغمہ فاختہ رود</p>

سر و صنوبر و سہی بر لب جو بہار کو	سر و چمان من پئے سیر چمن در آمدہ
	لالہ ز آتش درون گر چہ نشان ہمی دہد بہچو حمید بنوا بادلِ واعدا رکو
	بر غزل حافظ علیہ الرحمۃ
<p>عشوہ مگر جفا کند تیغ کشد حیائے تو ہر چہ کنی بجاکنی راحت من رضائے تو دست تو دستگیر شد سوخت مگر خائے تو کو چہ بکو چہ می دوں ہمچو گدا برائے تو ہر سر شام آیدت کاسہ بکن گدائے تو زندہ شود ہر آن کے مُرد کہ در جوائے تو فار بیدیدہ اش شکست ز کس فتنہ زائے تو</p>	<p>مہر تو دلتواز شد وعدہ دہد و غلے تو جو رکنی جفا کنی مہر کنی وفا کنی سے تو رہنا شود ظلمت زلف رہ زند کعبہ و دیر بنگرم مسجد و سیکدہ روم از در فیض حسن تو ماہ بود وظیفہ نوار ہر کہ زنتست پیچرم دگر چہ زندہ ماند زخم گلست خون چکان رو نکند بالنتیام</p>
	<p>تا سر کوے شاہ من رہ نہرند خسروان شکر بر آرای حمید برد دوست جائے تو</p>
<p>رہزن عشاق شد کیسوتے تو</p>	<p>زندہ باشد غمزدہ جادو سے تو</p>

<p>آہوان مستند از آہوے تو گر نشیند دشمنم پہلوے تو قمریان در بے قدر بلجوے تو روے خود می نیم اندر روے تو سر نہم گر بر سر زانوے تو اشد اشد گویم اندر کوے تو بار آرم از بہار روے تو این شب باران یاگیسوے تو</p>	<p>عالے در ہاے وہو از ہوے من خیزم از جان زخت بندم از جہان بلبلان را شور و افغان از گلت رے تو در دم چشم من سست تا قیامت سر نہ بردارم ز خواب رام رام ہنہ روان در تہکہ برگ ریز من ز مہجوری بود کریم شب تاب ست دل در پیچ زلف</p>
	<p>روز دارم گفت و گویت با حمید شب روم از بہر جُست وجوے تو</p>
<p>غزل بزرگ جامی علیہ الرحمۃ</p>	
<p>ہر دے را در پیمان از جمالِ بے تو سینہ من گشت زنوان از جمالِ بے تو گاہ بسمل گاہ بیجان از جمالِ بے تو غنیچہ بار از نگ جانان از جمالِ بے تو شمع ہاگردند تابان از جمالِ بے تو</p>	<p>ہر کے را چشم گریان از جمالِ بے تو آتش اندر سوز از سوز و گداز سینہ ام در د عاشق را دم عیسے نباشد سو مند بلبلان را شور و غوغا از دلِ پُر شور من سوختن جان دادن پروانہ از من آمدہ</p>

<p>در فراق زلف جانان شد پریشان حال من بر چمن چون اے صنم دی شب نظر انداختی</p>	<p>خلق زادل جمع و شادان از جمال مئے تو انگرس و گل شد پشیمان از جمال مئے تو</p>
	<p>دوش میدیدم حمید بے سر و سامان تو در بیابان گشت حیران از جمال مئے تو</p>
<p>ساتر بچور و ستم شاکی جانان مشو راہنما شود لم سو سے رہ مستقیم بر گل آن شمع روجان و جگر کن نثار شعلہ نور زخس بر ہمہ عالم محیط نسبت رویش کنی عیفت بر سے پری در شب ہجران یار دیدہ من اشکبار سوزش و درد دل شد پئے مئے صنم اسے گہرا شک من آبرے خود مریز</p>	<p>با غم و بادرد باش در پے درمان مشو خضر شوائے نفس من غمیل بیابان مشو سوز تو پروانہ وار بلبل بستان مشو چشم کشا جلوہ بین نرگس حیران مشو باش خموش بے ادب بر سر بہتان مشو دجلہ شوائے اشک من کیے باران مشو پند شنو ز اہد اطلسب حوران مشو باش بایوان چشم بر سر مرنگان مشو</p>
	<p>آتش ہجران تو سوخت قرار حمید پردہ ز رخ بر فلک غائب و پنهان مشو</p>
	<p>بر غزل مرزا صاحب مرحوم</p>
<p>گر بیایدی رود دہما با استقبالِ ادو</p>	<p>ور رود جانِ حزن من عاشقانِ دنبالِ ادو</p>

<p>رہنہائی میکند چون خضر لیکن قال او صد دل کبک ری اندریش با مال او گوشه چشمی نکردد سویم از منتشال او</p>	<p>چشمه حیوان لب مخفی ست در ظلمات خط عاشقان از شوق می بوسند ہر نقش قدم ترک خشم آلودن من چنان افزودہ ست</p>
--	--

<p>از حمید خستہ جان گریاد آری گوش کن زلف صد تار تو گوید موبہ از حال او</p>	
---	--

ردیف (۵)

<p>بگیر از مردم چنان عاشق زار آئینہ جبین یار آئینہ بود رخسار آئینہ ز چشم خویش گیر دہ ہوسے تا آئینہ فلک را میشود از مہ شب بیکار آئینہ ز جام بادہ از شوخی کند خمار آئینہ صدت گیر دہ پیشیت از دہ شہوار آئینہ گل از شہنم مہیا داشت بہر یار آئینہ ز عکس سے تابان تو شد گلزار آئینہ</p>	<p>ترا سے جان ہا تخم گو بود در کار آئینہ نباش حاجت آئینہ عاشق را کہ در پیش بصحر آئندہ گر غم آرائش کنی پیشیت چو آید پیش سے یار زنگ آلود میگردد بزم میکشان آئی کہ پیش چشم محورت بے سیر در یار گردی با این دل آونیری بعضی باغ دی شب شد صبا مشاطہ لفتش دہانت غنچہ کاکل سنبل و پشمان تو زنگس</p>
--	--

<p>کنار آب چون دو شینہ رفتی با حمید خود بزیر پاسے تو افگند جو بیبار آئینہ</p>	
--	--

<p>عشق سلطانِ خرد در در زیان انداخته در ازل اندرد بان زخم جان انداخته در دل عشاق شورِ الا مان انداخته شور و شر از کن فکان اندر مکان انداخته حسن شوقِ دل ستانی در بتان انداخته صلح اندر و میان و ز نگین انداخته در میان بلبل و گل تر جمان انداخته تابِ حسنش سوز اندر دودمان انداخته</p>	<p>حسن تادست بستمیر میان انداخته از نکلان محبت شورِ دل مشتے نکل تیغِ ابرو و تیر قرگان جادوے چشم سیاه جلوه گاهِ هوش را سز و کرسی و عرش و لامکان ذوقِ سردادنِ بجانِ عاشقانِ عشق نکلند مهربادستِ قضا آویخت زلفش بر عذار خنده گل از صبا شد زانکه او را باغبان آفتابِ آتش و برق و شر اندر عذاب</p>
<p>غم مخور در دل حمید ار دور افتادی ز شاه عشق در دست تو گنجِ شا لگان انداخته</p>	
<p>بر غزل صائب مرحوم</p>	
<p>هوا گو یا برد از مه سحاب آهسته آهسته نسیم صبح از شبنم گلاب آهسته آهسته خیال چشم میگویش شراب آهسته آهسته ادب گوید دکانِ چشم آب آهسته آهسته وفای او گر گوید جواب آهسته آهسته</p>	<p>کشد عشق از رخِ حسنش نقاب آهسته آهسته کند بیدار از خوابِ گرانت اینکه می باشد به جوان می چکاند لطف در جامِ دل عاشق بخواب ناز رفت آن شوخ و من گویان با لگانه سوالِ وصل از نیجا سبکات از شرم از انجا</p>

حمید از بادہ عشقش بکش جائے بہر شامے
بغفلت میرود و عہد شباب آہستہ آہستہ

صد دل عشاق رازان خانہ ویران کردہ
رائگان عشاق را بد نام جانان کردہ
خار اند چشم دل از توکب مژگان کردہ
بہر تفریح دل من طرفہ سامان کردہ
سوزش دل سوختہ را نیک دربان کردہ
از سہم ہجر مارا سینہ بریان کردہ

دہن بروست صبا زلف پریشان کردہ
حسن از پردہ برون افتاد طشت از بام شد
غمزہ تو تیغ را اندا بردت خنجہ کشد
چشم ز گسرت سنبیل خط چوریان قد چو سرو
لب شکر ویت گللاب چاشنی ز ابرو ترش
بس کن از جوئے سگر بدیش از چین مان بدہ

ناوکت در دل زرد و خون رفت از چشم حمید
آشکارا گشت افسوس آنچه بہ سان کردہ

گوئی مقابل بت یک برہمن نشستہ
ماند جان تو گویا اندر بدن نشستہ
من خار خار از غم او در چمن نشستہ
ابرو ترش نمودہ یکسوز من نشستہ
بگرفتہ دل ز رویت گل یا سمن نشستہ

من سرنگون بہ پیش آن گلبدن نشستہ
مردم بگرد رویت دل بستہ بادوز زلفت
اے عشق از تو پر ہم این سست رسم لغت
اے لے بخت و ازون دروہل یا ربد فو
بنگر کہ سرو پیشیت بچہ ہرت ایستادہ

برس لے نگار بالے کہ حمید خستہ عمرے
بدر فراق تنہا بغم و محن نشستہ

بر غزل مرزا صاحب موم

گل شدی گاہ و گے سر و گلستان شدہ	گاہ در بزم جهان شمع فروزان شدہ
گاہ یروانہ و گہ بلبیل نالان شدہ	حسن خود تا کہ متا شاکنی از چشم دگر
چشم نرگس شدہ چشم غزالان شدہ	تا بر بینی کہ بچشم ترا از حیث

جلوہ تست بہر جا کہ حمیدت بیند
عجب این ست کہ ہر جالی و پنهان شدہ

ولے بر لیش نہانم چون نگدان شدہ	از شکر خند بغیران شکرستان شدہ
چشم بد دور کون با سر و سامان شدہ	بار آورد نہال قدرت از آب شباب
اندر آئینہ نگردیدی و حیران شدہ	حسن تو ہوشربا ہست نلفتم سنگر

صلوہ وصف سراپاے ترا یافت حمید
گر ز دیوان من لے دوست غزلخوان شدہ

رولیف (۱)

رسول اللہ شیمتہ الوفاء	اُس رید المدح فیہ لی الجزاء
لمن فی مدحہ وحی السماء	فکیف المدح من عبد ضعیف
جمیل لوجه جزل فی العطاء	وردت خلقہ خلق عظیم

<p>و بدراً اُکملتُ فیہ الضیاءُ وعینُ ظباءة فیہا الحیاءُ ومن هجوعه فی قلبِ حیاء فقد جاء المدح من السماء شفیع الناس تاج الانبیاء فیوم الدین هل لکم الوفاء وناراً ما لکم فیہا ضیاء</p>	<p>كان الشمس فی خدیبه تجوی له اعجاز سحر فی لسان فمن یكفر له عقل سلیم فیا من قد هجوت جیب لاه هجوتم حبه خیر البرایا اما الجبار یطشکم شدیداً اما قد هتیا الفهار ویلاً</p>
<p>حیبٌ عنه حسانٌ حمیدٌ فعند الرب فی ذاك عطاء</p>	
<p>روایف (۱)</p>	
<p>چون گل بیدان سمن ویا سمن آئی با چشمه بود ایکه تور شک جمن آئی این بخت کجا دبر من تا بمن آئی شد لب خود منما گریه من آئی باز لب سلسل تو گئی دختن آئی برست فلند خاک سوس بر بمن آئی</p>	<p>در حلقه خوبان صنما در چمن آئی در یاسه دو چشم نزنه خنده بر گنگ در هجر تو داغ دل من سوختن من تاریخ نه شود زرد عقیق یعنی را تاکیسنه خود پر کند از مشک تو آهو باشد رخ خوب تو سوز او ار پرستش</p>

<p>از لفت آن ساقی کو تر تو بمحشر ساغر بکتِ خویش حمید را ز کفن آئی</p>	
<p>بیش روی صنم چو لافند رسد از آن مہ باوے وے بجانِ خزین عاشق مدام زلفش تو دے کسیکہ دل باخت درہ عشق می بود با عجیبے کمال عاشق بود ہینکے رگ و دہ کہ چون ہلالے رسید از آغوش من ستمگر زند ز صیاد چون غزالے</p>	<p>ہلال یا بدر کمال تا آنکہ میشود بدر ہلالے ز حلقہ گیسوے معین صبا بدوش آورد کہ غیر چہ بگذرد بر سر ستمکش نداند آن دلیر ستمگر شد فراق سست روح فرسار و زجران تنہا کنند آہ کشیدش آخیر مدام دل آمدہ ولیکن</p>
<p>چہ بخو دیہا ز دید رویش حمید دارد دل سواے نشستہ بلبلِ مقابل گل ویا خرسار اوست غاے</p>	
<p>بر غزل والہ مرحوم</p>	
<p>ر بودی از مزار من چہ کردی پریشانی گشت یار من چہ کردی صبا با زلف یار من چہ کردی مسیحا با ہسار من چہ کردی نسیم زلف یار من چہ کردی بہارِ روے یار من چہ کردی</p>	<p>صبا گو باغبان من چہ کردی نہ بد جز مشت خاکم یار آنہم کشادی از گرہ مد بستگان را علاج داغہاے سینہ کردی بدم آوردہ آزادگان را برے مہ زدی داغ غلامی</p>

<p>چہ کردی شہسوارِ من چہ کردی بجز تارے و تارِ من چہ کردی بگولے سو گوارِ من چہ کردی خماڑِ چشمِ یارِ من چہ کردی نغان لے نغسارِ من چہ کردی چہ کردی باشکارِ من چہ کردی</p>	<p>بہ طرتِ العین چون رفتی بر افلاک جنون از دست تو برین نہ ماندہ فلک اشکے نہ افشاندی بحالم بصحر ادادہ سر آہو انرا نہ کردی از حیا سویم نگاہے نگاہ یارِ من دوش از اجل گفت</p>
<p>حمید با وفا را آہ گشتی چہ کردی گلزارِ من چہ کردی</p>	
<p>تا دولت از ما خبرے داشته کاش قفس بگنڈے داشته لطف تو برین نظرے داشته سر و سہی گر ثمرے داشته لبیل دل بالِ وپرے داشته دیدہ دل گر نظرے داشته گر نہ زلیخا اثرے داشته گر نہ چینین شور و شرے داشته</p>	<p>کاش دعایم اثرے داشته طاہر دل رہر و گلشن شدے دیدہ دل نور و ضیا یافتے سچ بر ابر نشدے در چمن خوب شدے سیر گلستان اگر کس نہ فتادے بچہ حبیب اسیر یوسف کنعان نہ شدے تا مبصر لبیل خوش خار نہ خوردے ز گل</p>
<p>کاش کہ آہم اثرے داشته</p>	<p>از دل پُر درد بگولے حمید</p>

<p>بیگانہ زمن نگار تا کے این لیلِ چنین نہارتا کے خالی ز شمشا کنار تا کے صیبا چنین شکار تا کے پیمان شکن انتظار تا کے یارب جانرا قرار تا کے تا چند گل و بہارتا کے</p>	<p>حال دل من نزار تا کے ہر لحظہ فلک جفا نماید روزے صنما بمن خرامی از ناوک دیدہ دلربائی بر راہ تو چشم ماست از شوق گفتا بمزار خواہم آمد بلسل دل خود بند بر گل</p>
<p>گفتم کہ حمید کشتہ تست گفتا مگر این شمار تا کے</p>	
<p>اشد اشد چہ صورت چہ شمائل داری جان فدائے تو چہ سیرت چہ خصائل داری درد در ہر سر و صد شوق بہ ہر دل داری بر سر منبر خود شاہ چو منزل داری گل سچاک دل بو سنبل بسلاسل داری نالہ درد بہ لبہائے عناد دل داری غنچہ را بادل افسردہ بہ محل داری سرور پاسے نجالت ہمہ در گل داری</p>	<p>خالق خویش بخود شیفتہ ماہل داری حسن خلق تو درون دل دشمن جا کرد والہ حسن تو گو دو ملک و جن و بشر ہیزم خشک بجران تو باشد گریان از تو بیماری نگرس جگر لالہ بد ارغ شمع را رے تو پنداشتہ پروانہ بسوخت شبنم از درد فراق تو بگرید ہمہ شب طوق در گردن قمری ز تو شد پیش قدرت</p>

یک نظر خسر و خوبان که حمید خود را
بادل سوخته بشکسته و بسمل داری

آتش حسرت بجان آفتاب انداختی
زلف بکشادی بسبیل پیچ و تاب انداختی
از کف رنگین به لاله خون تاب انداختی
همچو مرغ گرسنه در اضطراب انداختی
جنس عصیان مرا اگر از حساب انداختی
رفه خود چون آفتاب اند حجاب انداختی
بلبل و پروانه را اندر عذاب انداختی
گشتگان حسن را قاتل نجواب انداختی

تا تو لے جان جهان از رخ نقاب انداختی
مهره مار سیه از حلقه گیسو کنی
در دل لعل بدخشان شعله زورنگ لبست
دانه از خال بر رخسار بنمودی ددل
ایکه از من نیک بدنبوشته باشی کریم
چشم عاشق خیره می گرد در تاب حسن تو
گل شدی در بوستان و باز شمع انجمن
از زمین آیدند ابر هر قدم در کوفه او

میر و دغون در غمت پیوسته از چشم حمید
طرف بردامن مرا رنگ شهاب انداختی

بنوک تیر تر گانش دل را راست در بانی
به سبیل افگند زلف پشیمان پشیمانی
که از عشاق میجو اهند هر تازه قربانی
چکد جلے سرشک از چشم من لعل خشانی
بمقتل قاتل بیرحم گمه مار انمی خوانی

بدو لغتانه چشمش نگه بر تخت سلطانی
بر چشم زنگس از دید رخ خوب تو صیرانی
غیاث از دست گویان فغان ای سمن بویان
چه دولت آدم در کف نگر زاید که از عشقش
بوقت قتل غیران دیده بر رو تو بکشایند

<p>چہ بتوان کرد اکنون حیث دل ارم نبدانی خدا را گوین باد صبا چو نست زندانی</p>	<p>بغیر از گرم چو شہاد با من سرد مہر سیا دل آوارہ گشت و در خم زلفش نظر بندست</p>
<p>حمید از دولت دنیا دولت بردار و طاعت کن میسر بر در شاہ عرب گشت است در بانی</p>	
<p>بزین سفال تیرہ بفلاک جمال ہے نہ بچشم آید اشک نہ بلب نغان ہے بچہ کار زندہ مانم نکنی اگر نگاہ ہے نکنند احترازے ز خرام بر گیا ہے مگر از صبا شنیدی سے ماست نیز ہے</p>	<p>سر کو منم فتادہ سر بام کج کلا ہے ز تپ فراق جانان شدہ ضعف من تپا ہے بامید آتمے جان کہ زان من تو باشی سر رہ دراز باشم کہ بزیر پات آیم پئے رفتنت گرفتہ کہ ترا ہزار را ہند</p>
<p>چو بفکر آئیے سر کہ حمید زندہ مانند ز عدو کشیدہ و امن بمن آئی گاہ گاہ ہے</p>	
<p>بر غزل حضرت خسرو علیہ الرحمۃ</p>	
<p>حالم شدہ زان زشت و بگرد ترازوے میداشت تمنا دل من اینقدر ازوے از شام دو صد گونہ بلا تا سحر ازوے سوز و دل ازوے شد و درد جگر ازوے</p>	<p>دیر نیست نیاورد صبا ہم خبر ازوے بر حال خراب جگر افتد نظر ازوے از صبح دعای کمنش تا بسر شام ہر آنچه مہیاست مرا از گرم اوست</p>

آید بمن امروز مگر ناسم بر از وے	از خود دل پیر مرده من تازگی آرد
	نوش ست و یانش حمید از کف او گیر خورنیشتر او که چو خوردی شکر از وے
بوسل اندیشہ ہجران نبودے پے درد دلم در مان نبودے مرا تا چشم بر سران نبودے کشا دکار من آسان نبودے میسرگر نشدین آن نبودے	بجز روے تو ام سامان نبودے چہ خوش بودے طبیب خیر اندیش نظر بودے ترا بر حال زارم گرہ نکشادے از زلفت اگر یاد نصیب ماست ہجران نے شب وصل
	نمودے گر حمید آن آتشین رو سپند آسان دلم بریان نبودے
چیزے بمن از عمرہ فتانش بگوئی از ابرو چون خنجر برانش بگوئی بارے ز کرم از سر گانش بگوئی از سنگ و جفا جوئی در یانش بگوئی از سر و قدش و از خطریانش بگوئی	اے باد کہ از زلف پریشانش بگوئی دیر است کہ نشنیده ام از تیغ جفاش در دل خلد م خار غم دوری جانان خواہم کہ رسام سگ دل را سر کوش آسودہ نیم از من و لاله بستان
	در کلبہ تاریک حمید آئی و از لطف از جلوہ نور رخ تابانش بگوئی

بر غزل حضرت خسرو علیہ الرحمۃ

تو خوابنازی و من ہمہ شب بہاؤ ہے	بجز این کہ بات بوسم سے نہ آرنے
نروم باغ جانان کہ منم سیاد رویت	بچمن گلے ندارد کہ تراست رنگ بوی
بنود کلام عاشق مگر از جمال جانان	سخن نمی شود زان حجاز تو گفت و گوے
تو چہ پند گوئی ناصح کہ محال نیک باشم	بنگر از آب چشمم چہ مراست آبروے

ز حمید گو تو پرسی بچیانست زندگانی
شب تار و کنج غزلت منم و نظر بروے

بر غزل مرزا صاحب جوم

از مے عشق تو ستم یلے	از جهان فکر رستم یلے
تا کشادم چشمم بر روی خوشت	چشم از دنیا بہ بستم یلے
از بہر مژگان آن رشک پری	شیشہ دل را شکستم یلے
از پے تارے زلف عزیزش	رشتہ جان را گستم یلے

بیخود از چشمش نہ امروز ام حمید
مست از روز استم یلے

گے از بہر تسکین من بیدل نمی آئی	پے کاسے بجز زخمی زدن در دل نمی آئی
چو شبست جنبش گوارہ خواب آلود می سازد	چرا از بہر خواب اندر دل بسمل نمی آئی

<p>پے تیمار بیا رت مہہ کامل غمی آئی</p>	<p>ہلال آساشدم از سوز تن تو ساہجرات</p>
<p>حمید از دیر برد و دستراے تو صد ا بزنا بجائے لقمہ بادشنام تا سائل غمی آئی</p>	
<p>از کتاب شوق من چہ شینے کاشکے گل ز باغِ بخزان من چہ پیدے کاشکے ز آرزوے جان من چہ رسیدے کاشکے با سمند باد پایے او دویدے کاشکے چشم من در صورتِ زگرے رسیدے کاشکے دلر با زین غوان من چہ چہ شیدے کاشکے</p>	<p>حال زارم آن بُت طنازدیدے کاشکے دامم از اشکِ خونین پر گل ست وانم نامہ بر باے ندارد لے صبادر گوش او آمدے گاہے سوار این سو و خاک تر تم بنگرم تا سوعے او گاہ گذر از زیر خاک از جگر باشد کبابِ با شراب از خون دل</p>
<p>آرزو دارو حمید خستے اش بعدینف مرغِ جان بر توبہ با مش پیریدے کاشکے</p>	
<p>قصیدہ در تہنیت جشنِ جوہلی! علمحضرتِ غفران کان ان ماجوت علیخان بہا در حضور نظام</p>	
<p>بر مصرعہ طرچ باید دست یارے ارغوان گرفت { مجوزہ عالیجناب مبارک جشنِ شاد بہادر سابق مدالہمام }</p>	
<p>لالہ بدست جام مے ارغوان گرفت شبنم ز غنچہ در کھف خود عطردان گرفت</p>	<p>بلبل بیا کہ گل طرب بوستان گرفت فرشِ زمردین بچین سبزہ ساز کرد</p>

گلبانگ خرمی ز طرب بر زبان گرفت
 ز رنگین عروس باغ بر بویلسان گرفت
 سر و چین بدست دوش کیان گرفت
 با لطف بگفت چشمن شهبه کامران گرفت
 محبوب نام کرده دل دو جهان گرفت
 آل نبی بدامن لطفش امان گرفت
 ز آنجا که عشق او دل هر انس جهان گرفت
 و بیم و تخت و مملکت خسران گرفت
 از بیم و ترس شکل سپهر آسمان گرفت
 بگره تخت و برج چرخ حصار امان گرفت
 کج گنج لحد ز غیرت نوشیران گرفت
 اسکندر از حجاب ره آنگهان گرفت
 تا فیض جود و بذل و سخاوتش جهان گرفت
 اوج ز اوج تست که این آسمان گرفت
 هر یک به فخر خدمت این آستان گرفت
 خورشید از رخ تو ضیا بیکران گرفت
 گل را بهشت بوسه تو در مغز جان گرفت
 بگیسل به شاخسار گل وفاخته بسرو
 تا چرخ برزند ز طرب بر سر چو من
 و در شکوه خسرو گل تافزون شود
 حیرت فرود کین آخر فرمی ز کیست
 آن خسرو و دکن که کمال مروتش
 ظل خداست حامی دین محمدی
 منظور مصطفی شده محبوب مرتضی
 روز وفا بگفت چو کمان کیان گرفت
 تا دید تیر و خنجر آتش نشان او
 شیر از جفا چقچه که شنید از خدنگ او
 تا صیبت عدل او ز زمین و زمان گذشت
 اقبال و بیاه و شوکت شاه دکن چو دید
 شد محو نام حاتم طی از دل جهان
 از رفعت جناب تو ناید چرا شکفت
 مرتخ و هم عطار دوز بهره و مشتری
 از فیض حسن ذره بخورشید لاف زد
 ز اندم که دید روی تو باد صبا ز وجد

گلبانگ خرمی ز طرب بر زبان گرفت
 رنگین عروس باغ بر بویلسان گرفت
 سر و چین بدست دوش کیان گرفت
 با لطف بگفت چشمن شهبه کامران گرفت
 محبوب نام کرده دل دو جهان گرفت
 آل نبی بدامن لطفش امان گرفت
 ز آنجا که عشق او دل هر انس جهان گرفت
 و بیم و تخت و مملکت خسران گرفت
 از بیم و ترس شکل سپهر آسمان گرفت
 بگره تخت و برج چرخ حصار امان گرفت
 کج گنج لحد ز غیرت نوشیران گرفت
 اسکندر از حجاب ره آنگهان گرفت
 تا فیض جود و بذل و سخاوتش جهان گرفت
 اوج ز اوج تست که این آسمان گرفت
 هر یک به فخر خدمت این آستان گرفت
 خورشید از رخ تو ضیا بیکران گرفت
 گل را بهشت بوسه تو در مغز جان گرفت

<p>تیر از مژه گرفت و زار بر و کمان گرفت یا آنکه سنبل است که گل در میان گرفت باقی چهل مدست جهان زبان گرفت کلبانگ جشن عرومه کون و مکان گرفت در چنگ خویش چنگ چورا شکران گرفت خورشید چهر گشت و فلک سائبان گرفت باید زد دست یارے ارغوان گرفت این جشن و صد دگر که چنین خسروان گرفت ز اینجا که مدحت تو ز کلکم زبان گرفت تا ابر آب آب زمین در میان گرفت تا شاه حسن ملک دل عشقان گرفت گویند تا صبا طرب بوستان گرفت بهر جهان خدا چو ترا پاسبان گرفت</p>	<p>از بر قتل عاشق مجروح و خسته دل رخسار سیم ساست که در پیچ کاکل است عمر سزیز شاه چهل سال شد دیگر جتنی بزرگ هست و نشاطی تگر هست در عویش رقص آمده رقاصه فلک از بر شهر یار زمین تحت بر گرفت هنگام عیش آمد و مستی و سر خوشی جماه شهر یار همایون بود ترا گویم دماغ شاه ز مدحت خمش شوم تا در صدف بگیرد و تا آب در گرفت تا عقل پیش عشق سپر افکند زد دست مانی بچار بالش اقبال و سردی باشد همیشه حفظ خدا پاسبان تو</p>
---	---

شاید پسند خاطر خاقان ما شود
این قند پارسی که حمید ارغان گرفت

قصیدہ در تعریف شخصے کہ با اجتماع حروف اولین اشعار

نام نامیش پیدا شود

<p>اے قدت سر و خرامان چمن حمد رب باید بشکر نغمے مندر حیران از جمال عارضت داوز بیانش بہ دردندان تو زلف خوانم یا کہ جعد سنبلش من چہ گویم در کمالِ حُسن تو ایکہ از جن و پری بالاتری نے شدے پروانہ بر شمع نثار خسرو خوبان گویم چون ترا ابروت چون تیغ و مژگانے چوتیر</p>	<p>اے دو چشمت رشک آہو ختن ساختہ درد ہر چون تو گلبدن رنگ گل نسرین و برگ نسترن اے لب ت بر لعل و مرجان خندان یا کند ناز یا مار کہن انت احسن من نا احسن فی الزمن اے بخوبی بر تر از حور عدنان گر بریدیے چون تو ہو ایسے حُسن انت اعلى من اعلى فی الزمن می شکافند سینہ بریان من</p>
--	---

سے بخوانش غنچہ نے گل اے حمید

نے دہن نے پستہ نے نعل پہن

دیگر بہ صنعت بال

اے قدت چون سر و دشتشا چمن

اے رخت چون ہر تابان زمین

<p>عارضت را یا کہ برگ نسرین کے تواند بود آہوے ختن روزگرداند چو آئی در صحن لطف داری با غریزان جانمن وز گلت بویافتہ برگ سمن یوسف آہے یافت از چاہ ذقن لے ز رویت منفصل حور عدن می زند آواز کو کو در چمن</p>	<p>سیم خوانم یا قمر یا نور شمس مثل مست آہوے رغناے تو آفتاب عالم تاریخ را عین خلق و مہرستی جان جان یافت لولو از جہالت آب و تاب لعل ماند منفصل پیش لب تابت خوبروی بہتر از خورشید و ماہ ایکہ در شوق قدرت قمری بسرود</p>
<p>ترگس شہلاے تو دل از حمید برد چون پیک اجل جانرازن</p>	
<p>قصیدہ تعریف شخصے کہ نامش از اجمل ع حروف مفرد پیدا میشود</p>	
<p>وز خود ایجان من اہل جہاز دلبری از آل خود لعل بہن وزم ماہ انوری ز انسان کہ مید عاشقان گرسوے ایشان زیرا کہ از ع غنبری وزم مشک اذفری</p>	<p>از ع عیسی زین وز بت بت خارنگوی تو کشتگان حسن را آجیاتی از آ دائم کہ باغ حسن را ز گس قوی از آن خوش گود رہاے سے خود جانم غم خواہی بجاست</p>
<p>افتادہ بر خاک درت از خاکساری ہا حمید انعام کن انعام کن از بسکہ عبید المنعمی</p>	

نالہ دل از محرومی سیر و شکار

<p> کرد گل جلوہ از بون ہر خسار چون ثوابت بہ چرخ گشت عیان جبہ سائی نمود نافرمان بہ بنفشہ ہزار تاب بدل سوسن صد زبان قتادہ ز پا داغ درد دل ز آشنائی مگر سرو از حیرت ایستادہ بجا چشم خورشید ماند از حیران جوش عشاق را نشان میداد نزد عشاق برو پیغامے کز خزان داشتند دل داغ دل کبیل کباب کرد بسوخت شور و غوغا نمود لبس ناچار فاختہ را باغ در کردند صحبت یا کین چنین بکند </p>	<p> یاد دارم چنین کہ وقت بہار شاخ نسرین بہ سبزہ گل نشان گردنمشاد وزیر سرو چمان پنج در پنج کا کل سنبل از تنگاپو و اہنراز صبا لالہ را تاج افسری بر سر محو نظارہ زنگس شہلا آب در آگیر صاف چنان بود فوارہ موجب زن در باد چون صبادید فروش تماشاے لبیلان را رسید فوج باغ آتش شوق و پرتو بخ دوست آہ از دل کشید لبیل زار ہدم و یار را خبر کردند تا علاج دل حزمین بکند </p>
--	--

<p> از دل گرم آه سرد کشید طوق از سر کشید و گشت اسیر از شہادت شدند خندہ زن بمن آمد ز دشت پیغامے مرغزار مرا تماشا کن بہر سیر و شکار بستم رخت بہر یاری نہادہ پیش قدم باد را عنبر مجسود بود بود طاؤس را مرصع دم کباب دیدم چید در رفتار برد خرگوش را از خواب ناز کہ ز رفتار عیش داد نشان گوی آمیختند شیر و شکر قاز بیرون نگاه بانی کرد گوی آتش بآب زد سرخاب درد در دشت نمی نمود کلنگ بحمین رفتہ زہ کمان کردیم </p>	<p> بر لب جو بیار سرو چو دید سریاری بہشت و شد نخبید طوطیان نیز مرغہائے چمن بچنین روزگار و ہنگامے کز چمن آو قصد صحرا کن تیر در ترکش و کمان در دست چند یاران ہمنشین ہدم سبزہ دیدیم کز ز مرد بود آہوان یافتیم مشکین ستم بود نہ می رسید قطار قطار نغمہ طائران خوش آواز رودہا یافتیم تیندوان آب چون صاف و لوش بود گر مرغ آبی باب بازی کرد چون بطسے کہ پر شود شراب بر لب جو کہ بود شوخ و شنگ ما کہ رسم شکار دانستیم </p>
---	--

تیر جستناز کما نھا تیز
 صید بسیار دست ما افتاد
 وحشیان را فرار راه نمود
 ما به اسباب عیش گردیدیم
 کوفتہ کردم و کباب زدیم
 ہچنین بارہا فودقتیم
 دل بہ تقدیر داشتیم قانع
 نخل اُسید را بیامد بار
 مے نوشین بہ ساغر لعین
 در جہان می وزید باد چنان
 چون فلک را سرشت بد کردند
 حال ما نیک دید و گشت مسود
 آن ہمہ برگ و ساز در ہم زد
 کرد محبوبس و قید ہا بر تن
 دور از باغ در قفس ما نیم
 چہ خداوند را زمین تنگست
 چون بصحرای آبی لے سیاد

گوئی بارید ابر باران ریز
 بزم ایشان و لیک رفت یاد
 طائران بال و پر بیاد کشود
 رخ بمنزل و جاے خود کردیم
 سفرہ غیر و خویش بنہا دیم
 بیش و کم صید باز آوردیم
 کس با ہنگ من نشد مانع
 بن مقصود داد گل بنے خار
 می کشیدیم و عیش بودن
 باغ عشرت ندید باد خزان
 مردم آزار تا ابد کردند
 دست جو رو جفا بن بکشود
 عیش ما ز گرفت و بر غم زد
 پایہ زنجیر و طوق در گردن
 بہر گلگشت صد ہوس داریم
 چہ توان کرد پایے من تنگست
 حق دیرینہ کن مرا ہم یاد

از حمید این چنین پیام بگو
 نظر ما را خندانگ پیدا نیست
 حسرت و یاس گشت داننگر
 به گریک از جگر کباب خوش است
 شیر خانه گرفت شیر بشو
 بیشه خالی ست گوزند جنگال

خدمت و حشیان سلام بگو
 جمع باشی پندگک پیدا نیست
 قلم استخوان در دم شمشیر
 بهر ما خون دل شراب خوش است
 همنشین پیش رو به رفته بگو
 نیز از راه طفت رو پیشغال

نامه که از کاپنور خدمت برادر مکرّم بروز عمید الفطر
 نوشته شد

بر رخ و تعب آمده خاص و عام
 رسیدند و گفتند از ما سلام
 که احمد زمان خان ست عالی مقام
 پسندیده صورت پسندیده نام
 بود فلک بتدی تا تمام
 به پیچید چو دو از سحر تا به شام
 چو معشوق در غصه باشد درام
 از سلطوش جاگر فلاحون غلام

ز دست جفا کار ماه صیام
 توانائی و طاقت و صبر و هوش
 سخی معدن جود و کوه و قمار
 ذکی صاحب رای و عقل سلیم
 محاسب که پیشمش دیر فلک
 برادر مغنم بفکر سنگار
 محب پر اخلاص عاشق حسین
 رفیق صفا کیش عبد القدر

حکیمے کہ دستِ شفا دست او
 ز محمدی پان چین بجزین
 انیس مکر مظهر حسین
 سراپا موت سراپا غلوس
 شفیق قدیم کہ سید ظفر
 بہ تسبیح و تمیل شاغل بروز
 زبون حالش از فاقہ و تشنگی
 غرض آفت روزہ شد کو بکو
 چونگریت جورش کہ از گلگشت
 پیش فرود عید شد و لفظ
 بنظارہ اش مردم چون ہلال
 دویدند و کردند سامان عیش
 گرفتند اجاب را اور بغسل
 مگر و اے بر کس کہ در غربت ست
 نہ ہدم نہ ہماز بیکس غریب
 بہ نزدیک اجاب اے نامہ بر
 حمید الزمان را بیاد آورید

درش بہر بیار دار السلام
 بہ بندتبا کو و فک طعام
 مطیع خدا و نذیر الانام
 بہ بے طاقتی مشککش ہم کلام
 علی را پسر ہست نیکو مرام
 بہ ترسیل آیات شب و قیام
 بیاد آورد کہ بلا را صیام
 بشر تنگ و شد کار عالم تمام
 باندیشہ گرفت پیش خرام
 ہلاے پدید آمدہ وقت شام
 ز شاوی بوجد آمدہ بدر فام
 غمے رفت و شد شادمانی بکام
 نشستند و گفتند شیرین کلام
 عجب روز عید ست و شادی حرام
 دلا اجابے یاس ست و حسرت نظام
 بہراز من خستہ اینک پیام
 تفاعل گناہ ست نزد کرام

اربعیات

فكيف لوجنا بروء دوا
ولكن شتم محبوب شفاء

يقال العشق للانسان داء
كلام الناس يكلم قلب مرء

يارشته مهر نيز بستن دانی
هر خطه زما گریه نختن رفتن دانی

جانان دل عشاق شکستن دانی
گاه بن آمدن بیاموزای شوخ

باغیر ہی بستی و از خویش گستی
نا کرده گنه چون دل عاشق تو شکستی

از من شده با دشمن من چیفت گستی
مرهم به دل غیر نهادی ز ملطفت

وردن پروده ظاہر نہ شد تر کے
نیا بد ترا خواہد ت گر کے

نہ بینی کہ بیند ترا ہر کے
بہر جاے ممکن تو کردی پیام

تو دانی کہ رفتن نہ شاید بگور
نہ باشد بہ پیش خدا زور مور

نہ طاعت کنی ہم نہ ترسی بہ جور
زدست اجل نیست بگریختن

روزے باشد کہ زیر سرفاک کنند	از صدمہ ہجر مونسان دل چاک کنند
اسید کہ از گنہ درون پاک کنی	زان پیش کہ اجابتِ دن پاک کنند

آفتِ جو روحِ جفاے تو مراد گیر ست	دلِ من در کفِ دستِ تو صنمِ نخی ست
گر چه صد بار بھی خواستی آخر نہ شکست	رشتہٴ الفتِ من سخت تر از نخی ست

چہ آغوشِ مادرِ چو بند آمدت	زدستِ پدرِ کے گزند آمدت
چہ دیدی ز ما رو چہ اتا فتی	چہ سرا کنجِ مرقدِ پسند آمدت

بہ نوٹ۔ بعد وفات پیرِ خود ششہ شد ۱۲

افراد

ما تحقار دمعی وقد انجرت فی صبح	من دُمراتہ ابھی من قد کلت فی لیل
--------------------------------	----------------------------------

علمت اللہ للعشاق حروفاً	فما اوقدت نار الحب فتلباً
-------------------------	---------------------------

لما اشتکی انتہ جبارنی	وقد ضنی فیہ اختارنی
-----------------------	---------------------

بر بین حلاوت نام محمد اعرابی	که یک تلفظ اولب دو بار چسپاند
------------------------------	-------------------------------

بر اے فاتحہ آئی چو بعد من بزار	بجای ناله بمن کن دعای استغفار
--------------------------------	-------------------------------

چشم تو مید دل چسپان کند	بیزد ترکش کمان همه دارد
-------------------------	-------------------------

نه دوری دلیل مروت بود	ضروری بوقت ضرورت بود
-----------------------	----------------------

نه هر کس سزا دار اُلفت بود	که دوری ز تا کس ضرورت بود
----------------------------	---------------------------

مروت به هر کس نه اولی ترست	که ایذا بنا اهل زیبا تراست
----------------------------	----------------------------

صبا بلطف بگو زلف آن نگار مرا	بیک نظاره دلم گشت بیقرار چرا
------------------------------	------------------------------

به قسم بگو خدارا بمن آهوان صحرا	ز شامت یلیه ماکه ز نسل و جنسانست
---------------------------------	----------------------------------

تمام شد

قطعه تارنخ طبع

از تیرجہ افکار بند فنا کس اراجی حتمہ ربہ العلیٰ البکیر محمد منیر المتخاص بہ منیر لکھنوی مصحح مطبعہ

صد در توحید بر روے شما کردند باز
 عارف ستر حقیقت واقف راز و نیاز
 نو نگارے راکہ آمد رشکِ خوبانِ طراز
 کرمے آید جانِ پاکِ اہلِ دل در اہتزاز
 جلوہ گرہ چو نِ دلِ محمود در زلفِ نیاز
 چون بر دے روشن این رعنا عروس آمد فرزاز
 سر و قدے نازنین در چشمِ اربابِ نیاز
 اے فروغِ بزمِ عشق و نورِ شمع امتیاز
 عصہ عرفانِ حق را شہسوارِ کیم تاز
 ہدیہ موزون بشکلِ ارمغانِ دلنواز
 در جہانِ مطبوع دلہا آماز شوخی و ناز
 ہست از جملہ مطابع سر بلند و سر فراز

مژدہ لے رمز آشنا یان حقیقت از جواز
 خانِ عالی رتبہ مولانا حمید نامور
 با طرازِ طبع مطبوع آچرخان آرستند
 نو نگارے نو بہارے یعنی آن دیوانِ پاک
 در سوادِ لفظ لفظش معنی روشن نگر
 اے بسا جانما کہ اہلِ جانِ دل رہاقتند
 لے خوشا دیوان کہ باشد راست مہرِ عطا
 مر جبا صد مر جبالے سر بزرگ و ارجمند
 اے دیارِ معرفت را شہر یار نامدار
 بان توئی کا درودہ از بہر بندِ اہلِ دل
 لے زہے نگینِ خوبی این زیبا عروس
 جلوہ آرا شد بان مطبع کہ در ہندستان

مصرعہ در سال طبعش عیسوی لفظاً منیر

جان عرفان ارمغان با مایہ سوز و گداز

۳۲ ۶ ۵۳ ۲۶ ۳ ۱۲۹۲ ۳۱ ۵۳
 خلاصہ

